

خبرنامه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دوره جدید، سال پنجم، شماره هفتم، مرداد و شهریور ۹۷

الحاق بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران به پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

چهارمین همایش بین‌المللی شمس و مولانا
انتصاب دکتر قبادی به عنوان «نماینده وزارتخانه در کمیسیون تخصصی شورای عالی عتف»
نشست مشترک شورای بررسی متون و مدیران طرح اعتلاء
نشست رئیس‌ان پژوهشگاه‌های سراسر کشور در پژوهشگاه
گرامیداشت هفته دولت و روز کارمند در پژوهشگاه
دومین همایش «زنان و مهاجرت» با محوریت رمان مهاجرت زنان افغانستان
جلسات شورای سیاست‌گذاری و کمیته علمی همایش «علوم انسانی، تولید ملی و صنعت»
بازدید رئیس پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات از پژوهشگاه
جلسه دیدار ماهانه (شهریورماه) اعضای محترم هیئت علمی با هیئت رئیسه
انتشار مقالات استادان پژوهشگاه علوم انسانی در دست‌نامه آکسفورد

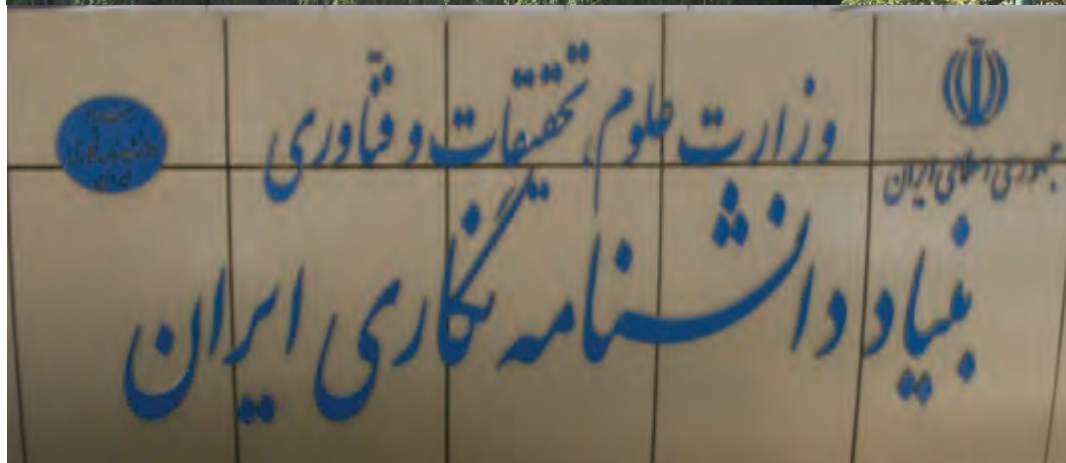
سخنرانی‌ها و نشست‌های علمی

وضعیت مهاجران کار ایرانی در قفقاز
نقد و بررسی کتاب علوم قرآنی «وحی، اعجاز و تحریف‌ناپذیری»
جایگاه فلسفی تهران و نقش آن در تحول هویت ملی ایرانی
مناظره علمی کتاب «رتوریک: از نظریه تا نقد»
مدرسه تابستانی با موضوع «اخلاق»
مبانی فلسفی اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)
ظرفیت‌ها و تنگناهای روابط ایران و اروپا (بویژه فرانسه) پس از خروج آمریکا از برجام
مناظره علمی کتاب «نویسنده سیاست‌نامه (سیرالملوک)»

الحاق بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران به پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

بر اساس مصوبه جلسه ۷ مرداد ۱۳۹۷ شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، بنیاد دانشنامه‌نگاری به پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ملحق شد.

بنیاد دانشنامه‌نگاری ایران که در سال ۱۳۷۱ با نام «دانشنامه بزرگ فارسی» تأسیس شد، در طول عمر بیش از ۲۵ ساله خود، آثار متعددی را در زمینه‌های گوناگون دانشنامه‌نگاری به زبان فارسی منتشر کرده است که با الحاق آن به پژوهشگاه، زمینه بهره‌گیری از شبکه فراگیر نخبگان علوم انسانی کشور و افزایش غنا و اعتبار آثار دانشنامه‌ای فراهم خواهد شد.

انتصاب دکتر قبادی

به عنوان «نماینده وزارتخانه در کمیسیون تخصصی شورای عالی عتف»

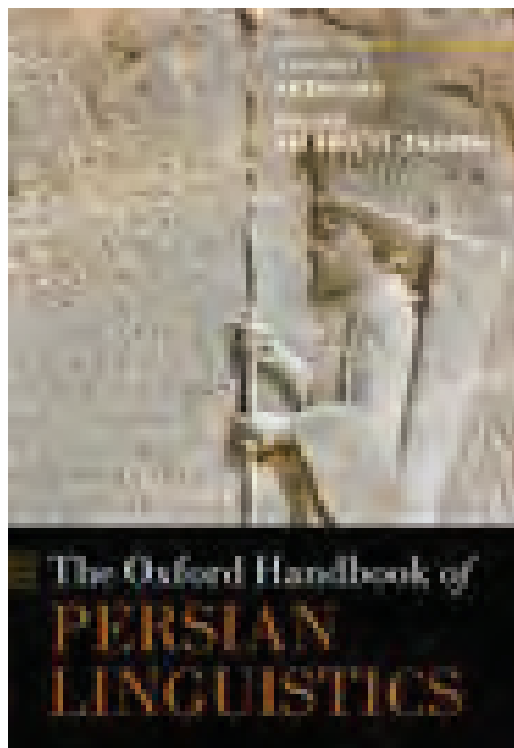
طی حکمی از سوی عبدالرضا باقری، قائم مقام وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، دکتر حسینعلی قبادی، به عنوان «نماینده این وزارتخانه در کمیسیون تخصص شورای عالی عتف» منصوب شد.

همچنین مسعود برومند، معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم طی حکمی رئیس پژوهشگاه را به عنوان «عضو کمیسیون پژوهش و فناوری» و دکتر محمدمهدی مظاهری، رئیس مؤسسه فرهنگی اکو نیز ایشان را به عنوان «عضو شورای سیاستگذاری علم و فرهنگ، مؤسسه فرهنگی اکو» منصوب کرد.

انتشار مقالات استادان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

در دست‌نامه آکسفورد

دست‌نامه آکسفورد (Oxford Handbook) در ماه گذشته منتشر شد. در این کتاب، مقالات دکتر سید مصطفی عاصی و یحیی مدرسی تهرانی، دو تن استادان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، با عنوان «Lexicography» و «Sociolinguistics» به چاپ رسیده است.

دکتر قبادی:

بین متون درسی و دنیای اشتغال فاصله زیادی وجود دارد

نشست مشترک شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی و طرح جامع اعتلای علوم انسانی معطوف به پیشرفت کشور با عنوان «پژوهشگاه، علوم انسانی و نیازهای جامعه» پنج شنبه ۱۵ شهریورماه سال جاری در پژوهشگاه علوم انسانی برگزار شد.

دکتر حسینعلی قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی در ابتدای این نشست به تبیین اهداف این جلسه پرداخت و این دو مرکز مهم را به عنوان هسته مرکزی شبکه بزرگ نخبگان علوم انسانی دانست که این نشست مشترک می تواند به تحقق زمینه های همکاری بیشتر و گسترش شبکه نخبگانی کمک کند.

دکتر قبادی ضمن اشاره به افزایش زمینه های همکاری و تعامل سازمانی ساختارمند میان مجموعه طرح اعتلا و مجموعه شورای بررسی متون به جایگاه شورای بررسی متون و طرح اعتلا پرداخت و گفت: «شورای بررسی متون نقش پیشروانی در جامعه دانشگاهی ایفا می کند و از آن

سو، این شورا می تواند بهره گیری لازم را از دستاوردهای طرح اعتلا داشته باشد چراکه هدف غایی طرح اعتلا خدمت رسانی برای اعتلای دانشگاه و نظام سیاستگذاری کشور است».

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی با تأکید بر مسئله مندی و ارتباط دانشگاه با جامعه تصریح کرد: «شورای بررسی متون می تواند به مثابه یک بال پرواز در دانشگاه ها حرکت کند و مجموعه طرح اعتلا به عنوان بال دیگر به پرواز پژوهشگاه علوم انسانی در عرصه بسط نظام دانایی، تدوین چهارچوب های نظام تدبیر، تقویت حوزه سیاستگذاری و ... حرکت کند. تعامل مستمر میان شورای بررسی متون و مجموعه نظام پژوهشی پژوهشگاه به ویژه طرح اعتلا، قطعاً به هم افزایی بیشتر برای خدمت به نظام علمی و اجرایی کشور کمک می کند».

دکتر قبادی در پایان تأکید کرد: «شورای بررسی متون باید بسیار جلوتر از نهادهای دیگر به فکر کارآمدی سازی منابع درسی دانشگاه ها باشد و باید با مسئله یابی مناسب، خلأهای عرصه اجتماعی و نیازهای علمی و پژوهشی را در نقدهای خود بشناساند. این شورا باید با در پیش گرفتن سیاست ترویجی به سمتی برود که کارآمدی خود را در نظام آموزش کشور ثابت کنند. بنابراین شورای متون و طرح اعتلا مکمل و هم افزاینده شورای تحول، شورای عالی برنامه ریزی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و همه نهادهایی هستند که در زمینه ارتقای علوم انسانی و بومی سازی و افزایش کارآمدی آن فعالیت می کنند.

در ادامه، دکتر آقاسی، مدیر عامل ایسپا، گزارشی از طرح پژوهشی «بررسی کیفیت زندگی مردم ایران براساس پرسشنامه سازمان سلامت جهان»، ارائه کرد که شامل مطالعه کیفیت زندگی از چهار بعد سلامت جسمانی، سلامت روانی، سلامت محیط و روابط فردی و اجتماعی می شود.

آقاسی اظهار کرد: «رصد مداوم وضعیت کیفیت زندگی در ابعاد ذهنی و عینی منجر به شناسایی خلأها به صورت مستمر می شود و زمینه را برای اصلاح و بهبود در این زمینه فراهم می کند. تدوین برنامه هایی برای توسعه آموزش در مدارس و دانشگاه ها مبتنی بر آماده سازی نوجوانان و جوانان برای ارتقاء کیفیت زندگی یکی از راهکارهای مفید در این زمینه است».

پس از این سخنرانی، پرسش و پاسخی با حضور اعضای حاضر در نشست برگزار شد که دکتر مصباحی مقدم، رئیس گروه اقتصاد شورای بررسی متون، تأکید کرد: «بهتر است ایران در شاخص های کیفیت زندگی با کشورهای منطقه که از نظر فرهنگی، تاریخی و جغرافیایی قرابت دارد، مقایسه شود».

در ادامه مراسم، دکتر کریمی مطهر، دبیر شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی گفت: «شورا هم اکنون در حوزه علوم انسانی امکان جلب همکاری و مشارکت مجموعه گسترده‌ای از استادان و صاحب نظران را فراهم کرده است. همکاری و سازماندهی حدود ۲۵۰۰ نفر از اساتید دانشگاه‌های سراسر کشور در ۱۷ گروه تخصصی به نقد ۵۵۰۰ کتاب ملی انجامیده است. این شبکه نخبگانی، پشتوانه محکمی برای ارتقاء علوم انسانی در کشور است که به تقویت شبکه نقد در مراکز آموزش عالی یاری می‌رساند».

کریمی مطهر در ادامه به محصولات این شورا اشاره کرد و گفت: «شورای بررسی متون تاکنون ۱۹۸ محصول شامل کتب معرفی شورا و شیوه‌نامه‌های نقد، مجموعه کتب نقدنامه، ماهنامه علمی پژوهشی پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، مجموعه کتب همایش‌ها و نشست‌های ملی و بین‌المللی، مجموعه طرح‌های کتاب‌های تالیفی را منتشر کرده است».

دبیر شورا ضمن مساعد بودن زمینه همکاری بین شورای بررسی متون و طرح اعتلای علوم انسانی گفت: «شورا به منظور بررسی چالش‌های فراروی علوم انسانی و آسیب‌شناسی رشته‌های مختلف علوم انسانی، تاکنون نشست‌ها و هم‌اندیشی‌ها اثربخشی برگزار کرده است که شامل ۱۲۰ نشست علمی، ۶۵ همایش و کارگاه علمی در پژوهشگاه علوم انسانی و دانشگاه‌های سراسر کشور است و این نشست‌های تخصصی می‌تواند با نگاه به همکاری مشترک برگزار شود».

پس از آن، دکتر یحیی فوزی، دبیر طرح «اعتلای علوم انسانی معطوف به پیشرفت کشور» گزارشی از پیشرفت این طرح و شیوه همکاری شورای بررسی متون با آن ارائه کرد و گفت: «طرح جامع اعتلاء، مجموعه طرح‌های پژوهشی مبنایی، راهبردی، کاربردی و مسأله‌مدار، چالش‌محور با جهت‌گیری بومی‌گرایانه و منطبق با ارزش‌های دینی و فرهنگی ایرانی است که به منظور تولید محصولات فاخر علمی، پاسخ به نیازها و چالش‌های اجتماعی، همچنین ارتقاء کارآمدی و کارآرایی علوم انسانی در حال انجام است».

وی ارتقای سطح نقش آفرینی علوم انسانی در حل مسائل کشور از طریق اجرای پژوهش‌های توسعه‌ای، کاربردی و نیازمحور و گزارش‌های راهبردی و تقویت نظام دانایی به‌عنوان پشتوانه علمی نظام تصمیم‌گیری کشور را بخشی از اهداف این طرح معرفی کرد.

دکتر فوزی در ادامه به مسائل شش‌گانه طرح جامع اعتلاء اشاره کرد و گفت: «نسبت علوم انسانی، دین، فرهنگ و جامعه، نسبت علوم انسانی با برنامه‌های پیشرفت و توسعه کشور، نسبت علوم انسانی جدید با قدرت ملی و بین‌المللی، نسبت علوم انسانی با صنعت، تجارت و فناوری، نسبت بین علوم انسانی و نهادهای اجرایی و نسبت بین تحصیل، مهارت و اشتغال دانش‌آموختگان علوم انسانی از جمله این مسائل است که مورد توجه قرار گرفته است».

وی در ادامه به ابعاد همکاری‌های دوجانبه بین شورا و طرح اعتلاء پرداخت و گفت: «استفاده از ظرفیت شبکه گسترده ملی شورای بررسی متون در پیشبرد پروژه‌های طرح اعتلاء، عملیاتی کردن و فراوری ایده‌های پژوهشی منتج از تحلیل انتقادی متون و آثار موجود، همسو کردن مطالعات انتقادی شورای متون با مسائل نیاز محور اعتلاء، استفاده از ظرفیت شورای متون برای نقد متون خارجی مرتبط با مسائل طرح اعتلاء و واگذاری

بخشی از پروژه‌های طرح اعتلاء در قالب اقدامات در حال انجام در شورای متون می‌تواند بخشی از همکاری‌های مشترک باشد.

این نشست با پرسش و پاسخ و همفکری مدیران شورای بررسی متون و طرح اعتلاء به پایان رسید.

دکتر قبادی در نشست رئیسان پژوهشگاه‌های کشور:

در امور پژوهشی باید با توجه به نیازهای جامعه گام برداریم

عصر روز یکشنبه، ۲۵ شهریور ۹۷، نشست مدیران پژوهشگاه‌های کشور به میزبانی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

در ابتدای نشست دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه ضمن عرض خیرمقدم به حاضرین، فرا رسیدن ایام سوگواری ابا عبدالله الحسین (ع) و یاران باوفایش را تسلیت گفت.

وی در ادامه با ارائه گزارشی از تاریخچه و عملکرد پژوهشی پژوهشگاه، گفت: «براساس برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه، تقویت کیفیت پژوهش‌ها و گسترش فضای ارتباطی با استادان و پژوهشگران علوم انسانی در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی مختلف، از جمله برنامه‌ها در نظر گرفته شده است که بر همین اساس تلاش می‌کنیم هرچه بیشتر استادان و محققان سراسر کشور را در شبکه نخبگانی علوم انسانی گرد هم آوریم که تاکنون ۲۲۰۰ نفر از استادان در این شبکه عضو هستند. ضمن اینکه پرتال جامع علوم انسانی پژوهشگاه به عنوان بزرگ‌ترین پرتال منابع مکتوب علوم انسانی در حوزه زبان فارسی مورد توجه بسیاری از پژوهشگران در ایران و کشورهای فارسی زبان به شمار می‌رود.

رئیس پژوهشگاه همچنین با اشاره به ضرورت کاربردی شدن علوم انسانی، گفت: «در سال‌های اخیر پژوهشکده‌ای به همین منظور در پژوهشگاه تأسیس شده و مرکز نوآوری و مرکز رشد علوم انسانی نیز در حال راه‌اندازی است که امیدوارم با اتکا به این رویکرد بتوانیم به صورت نهادینه و مستمر و با توجه به نیازهای جامعه گام برداریم.»

در ادامه حاضران با بررسی ویژگی‌ها و مسائل ساختاری مؤسسات پژوهشی در کشور و بررسی داده‌های مربوط به نهادهای مشابه در کشورهای مختلف، در زمینه اصلاح ساختاری و کارآمدسازی ساختار اداری به بحث و گفتگو پرداختند.

همایش بین‌المللی شمس و مولانا

چهارمین همایش بین‌المللی شمس و مولانا به کوشش پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و تولیت شمس تبریزی روزهای ۶ و ۷ شهریور ۱۳۹۷ در استان آذربایجان، شهرستان خوی برگزار شد. دبیرخانه علمی همایش در پژوهشکده زبان و ادبیات پژوهشگاه راه‌اندازی شد. گزارش دبیر علمی همایش، دکتر حیاتی، به شرح زیر است:

مؤسسه تولیت شمس تبریزی از سال ۱۳۹۴ برگزاری همایش‌های سالانه را با عنوان «شمس تبریزی» آغاز کرد و از سال ۱۳۹۵ به بعد، در پی انعقاد تفاهم‌نامه با پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، عنوان «شمس و مولانا» را برگزید. دبیرخانه علمی همایش در پژوهشگاه تشکیل شد و دستاورد نخستین همکاری، «سومین همایش بین‌المللی شمس و مولانا» بود که در مهر ماه ۱۳۹۶ برگزار گردید. نوشتار پیش رو، از «چهارمین همایش بین‌المللی شمس و مولانا» نشان دارد که به کوشش پژوهشگاه و تولیت در ۶ و ۷ شهریورماه ۱۳۹۷ برگزار می‌شود. دبیرخانه علمی همایش در پژوهشکده زبان و ادبیات پژوهشگاه از نیمه اردیبهشت ماه ۱۳۹۷ فعالیت خود را آغاز کرد و در نخستین گام، انجمن‌های علمی ادبی و سایر دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها را به همکاری دعوت نمود. طی مکاتبه فی‌مابین رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با نهادهای دیگر، مقرر گردید «انجمن علمی نقد ادبی ایران»، «انجمن علمی زبان و ادبیات فارسی»، «انجمن علمی ترویج زبان و ادب فارسی»، «اتحادیه انجمن‌های علمی، آموزشی معلمان زبان و ادبیات فارسی» و «دانشگاه الزهراء» در سه زمینه مشارکت نمایند: جذب مقالات قابل پذیرش در مجموعه مقالات همایش؛ داوری مقالات؛ و در صورت امکان، اختصاص یک شماره از نشریه علمی - پژوهشی خود به مقالات برگزیده همایش. دبیرخانه نیز متعهد شد نام و نشان انجمن‌ها و دانشگاه‌های همکار را در همه منشورات همایش درج و رئیس هر یک از انجمن‌ها را به کمیته علمی دعوت کند. در اقدامی همزمان، دبیر همایش فهرست پیشنهادی کمیته علمی را به رئیس پژوهشگاه تحویل نمود و درخواست معرفی دو نماینده را نیز به قائم مقام مدیر عامل تولیت ارائه کرد. در نهایت، حکم اعضای کمیته علمی همایش که نام ایشان در مقدمه این مجموعه آمده است، ابلاغ شد. اعضای کمیته علمی عبارتند از: دکتر شهرام پازوکی؛ دکتر تقی پورنامداریان؛ دکتر فرانک جهانگرد؛ دکتر مریم حسینی؛ دکتر ابوالقاسم رادفر؛ دکتر مریم شریف نسب؛ دکتر علیرضا شعبانلو؛ دکتر مریم عاملی رضایی؛ دکتر غلامحسین غلامحسین‌زاده؛ دکتر حسینعلی قبادی؛ دکتر علی اکبر کمالی‌نهاد؛ دکتر باقر محسنی؛ دکتر یوسف محمدنژاد؛ دکتر محبوب مهدویان؛ دکتر محمدعلی موحد؛ دکتر علی اصغر میرباقری فرد؛ دکتر محمد نجاری و دکتر محمد هاتفی.

همگام با تشکیل کمیته علمی، درخواست راه‌اندازی سامانه چهارمین همایش بین‌المللی شمس و مولانا به معاونت اداری، مالی و مدیریت منابع پژوهشگاه ارسال و سامانه تا پایان اردیبهشت‌ماه راه‌اندازی شد و درباره عنوان، محورها، شیوه دریافت و داوری مقالات، شیوه نگارش و ارسال مقاله و سایر برنامه‌های علمی همایش اطلاع‌رسانی گردید. در نخستین جلسه کمیته علمی، مطالب سامانه بازبینی شد و افزون بر اعمال اصلاحات پیشنهادی استادان، ترجمه انگلیسی سامانه نیز انجام پذیرفت. در دومین جلسه نیز گزارش تعداد مقالات جذب شده از سوی انجمن‌ها و دانشگاه‌ها ارائه شد و پیشنهادهایی درباره سفارش مقاله به برخی از مولوی‌پژوهان دانشگاهی مطرح گردید. در بازه زمانی‌ای که به دریافت مقالات اختصاص داده شده بود، پیش‌نشست همایش با عنوان «شعر مولانا، عرصه تقابل‌ها» در ۱۷ تیرماه ۱۳۹۷ در پژوهشگاه برگزار و ۵ سخنرانی ارائه شد.

پایان تیرماه که به‌عنوان مهلت نهایی دریافت مقاله اعلام شده بود با تماس‌های پی‌درپی پژوهشگران تمدید شد. در نهایت، بیش از ۱۰۰ مقاله در اختیار دبیرخانه قرار گرفت و به سبب تنگنای زمان، نتایج داوری که از طریق سامانه دریافت شده بود، ساماندهی شد و در تاریخ ۱۳ مرداد، ۹ داور در پژوهشگاه حضور یافتند و مقالات باقی‌مانده را داوری کردند. نتایج داوری مقالات در موارد زیر دسته‌بندی شده است:

- مقالاتی که برای بررسی در مجلات علمی- پژوهشی پذیرفته شدند؛
- مقالاتی که برای چاپ در مجموعه مقالات پذیرفته شدند و قابل ارائه در همایش هستند؛
- مقالاتی که برای چاپ در مجموعه مقالات پذیرفته شدند؛
- مقالاتی که برای چاپ در چکیده مقالات پذیرفته شدند؛
- مقالاتی که مورد پذیرش قرار نگرفتند.

مقالاتی که داوران برای بررسی در مجلات علمی-پژوهشی مناسب دانستند، به مدیر مسئول یا سردبیر مجله‌های «ادبیات عرفانی»، «پژوهش‌های ادبی» و «گوهر گویا» ارسال شد و در سامانه نیز اطلاع‌رسانی صورت گرفت. پس از اخذ نتایج داوری مقالات در نشریه‌های مذکور، مقالاتی که پذیرش نگرفتند به فهرست مقالات مناسب برای ارائه یا چاپ در مجموعه مقالات همایش منتقل شدند. گزارش نهایی این فرایند به شرح زیر است:

- ۱۰ مقاله برای انتشار در مجلات علمی- پژوهشی پذیرفته شدند؛
- ۱۶ مقاله برای چاپ در مجموعه مقالات پذیرفته شدند و قابل ارائه در همایش بودند؛
- ۳۸ مقاله برای چاپ در مجموعه مقالات پذیرفته شدند؛
- ۱۷ مقاله برای چاپ در چکیده مقالات پذیرفته شدند؛
- ۱۲ مقاله مورد پذیرش قرار نگرفتند.

در پایان قابل ذکر است دکتر عیسی العاکوب، عضو فرهنگستان زبان عربی دمشق و استاد تمام بلاغت و نقد در دانشگاه حلب؛ و پروفسور دکتر محمود ارول قلیچ، استاد دانشگاه مرمره استانبول سخنرانان بخش بین‌الملل همایش بودند.

نشست تخصصی در حاشیه همایش شمس و مولانا

در حاشیه همایش شمس و مولانا در تبریز، چهار نفر از متفکران حوزه فرهنگ و تمدن اسلامی درباره فرهنگ عرفانی و لزوم ترویج آن در گفتمان کشورهای مختلف به گفتگو نشستند. این نشست صمیمی چهار نفره با حضور حسینعلی قبادی (رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)، محمود ارول قلیچ (دبیر کل سابق اتحادیه بین المجالس اسلامی و متفکر و نویسنده حوزه عرفان از ترکیه)، شهرام پازوکی (پژوهشگر ایرانی فلسفه و عرفان و عضو هیأت علمی مؤسسه حکمت و فلسفه ایران) و عیسی علی العاکوب (ادیب، نویسنده و شاعر سوری) برگزار شد.

در ابتدا دکتر قبادی گفت: «در قرآن کریم خداوند صفت رحمت را هم برای خود و هم برای رسول اکرم (ص) مقدم می‌داند که اگر عکسش باشد نتیجه معکوس خواهد بود. این موقعیتی که داعش در جهان اسلام به وجود آورده یک قرائت بی‌رحمانه

و خشونت‌آمیز از اسلام است و داعش با اعمال خود جنبه‌های جهانی، انسانی و گفت‌وگومدار اسلام را تحت شعاع قرار می‌دهد. در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی وزارت علوم، یکی از محورهایی که طبق برنامه توسعه راهبردی باید دنبال کنیم، اعتلای تمدن اسلامی و همگرایی کشورهای اسلامی و تقویت رویکرد گفت‌وگو با جهانیان است. ما معتقدیم که اعتلای تمدن اسلامی از راه گفت‌وگوهای فرهنگی، فکری و دیالوگ‌های نظری و همکاری‌های عملی اتفاق می‌افتد، این واقعیت را جهان اسلام هم نشان می‌دهد و هم تأیید می‌کند».

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی وزارت علوم ادامه داد: «میراث بزرگ عرفانی یکی از سرمایه‌ها و میراث‌هایی که می‌تواند در فرایند حرکت به سوی اعتلا و گفت‌وگوی ایران اسلامی کمک کند. تاریخ هم نشان می‌دهد که هر جا عرفان همراه اسلام بوده است همگرایی، تکامل، صلح، خردورزی و رشد و توسعه زیاد شده است، چه در دل تاریخ ایران، چه در دل تاریخ کشورهای عربی و چه در تاریخ کشور ترکیه، قبل عثمانی و بعد از عثمانی. البته در این راه، نقش ادبیات فارسی بی‌اغراق و بدون کمترین تعصب، نقش بسیار برجسته و ممتازی است. مطالعات نشان می‌دهد که زبان فارسی زبانی بسیار گویا، شامل و جامعی برای عرفان در دل تمدن اسلامی بوده است. حتی مستندات وجود دارد که در بوسنی و هرزگوین اول زبان فارسی رفت و بعد اسلام به دنبالش رفت. توجه وافر دولت عثمانی به زبان فارسی و قدرت تمدن آفرینی زبان فارسی فوق‌العاده است و در دل تاریخ ثبت و ضبط شده است. به نظر می‌رسد که در موقعیت کنونی در جهان اسلام یکی از سرمایه‌های غنی و میراث‌های گرانبغی که می‌تواند باعث گفت‌وگو بین کشورهای اسلامی از یک طرف و دیگر کشورها باشد، نگاه عارفانه و خوانش و قرائت عرفانی از میراث‌های اسلامی و دینی است که ما را دعوت به خوانش رحمانی و رعت و عطوفت می‌کند».

در ادامه محمود ارول قلیچ هم گفت: «هم بنای تمدن اسلامی در گذشته و رشد و شکوفایی و گسترش تمدن اسلامی بر پایه‌های جاذبه‌های عرفانی بوده است و هم نظام معرفتی اسلامی بدون عرفان کامل نمی‌شود».

عیسی علی العاکوب نیز گفت: «همین که میراث عرفان اینقدر به زبان شعر و زیبایی آمیخته است، نشان‌دهنده توانایی عرفان است و مسلماً برای اثرگذاری و اثربخشی و توسعه جهان اسلام، عرفان لازم است، چون گذشته ثابت کرده است که زبان عرفان بهتر توانسته مفاهیم دینی و مفاهیم اخلاقی و قدسی را بیان کند. این هم به لحاظ معرفتی و هم به لحاظ زیبایی‌شناختی برای جهان و تمدن اسلام سرمایه‌ای است و همه ما باید در مواجهه با داعش هوشمندانه عمل کنیم». شهرام پازوکی هم در این نشست درباره تمدن و تفکر گفت: «ما وقتی وارد علوم اسلام می‌شویم معمولاً فقه، کلام فلسفه و عرفان علوم اصلی در تفکر اسلام هستند و ما هر چه از فقه به سمت کلام و از کلام به فلسفه و از فلسفه به عرفان می‌رویم، می‌بینیم که مسئله معرفت و نظر بالاتر می‌رود. تصوف اسلامی را عرفان می‌نامیم گرچه توجه به معرفت بیش از همه در تفکر عرفانی بوده است. من برخلاف کسانی که تفکر عرفانی را مانع رشد تمدن اسلامی شده است، این حرف را اشتباه می‌دانم زیرا علم به معنایی که در تمدن اسلام مطرح بوده است علم به معنای مدرن نیست».

بازدید رئیس پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات از پژوهشگاه

روز شنبه ۲۴ شهریور ماه، دکتر محمد سلگی، رئیس پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات به همراه دکتر مطلبی معاون پژوهشی و دکتر کرمانی، مدیر دفتر طرح‌های ملی این پژوهشگاه با حضور در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، با دکتر قبادی دیدار و گفت‌وگو کرد.

در ابتدای این جلسه، دکتر سلگی با معرفی بخش‌ها و برنامه‌های مختلف پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات به وجود تفاهم‌نامه همکاری میان دو پژوهشگاه اشاره کرد و آن را زمینه مناسبی برای گسترش همکاری‌های علمی و پژوهشی دانست.

در ادامه دکتر قبادی بر ضرورت تبدیل تفاهم‌نامه کلان موجود به طرح‌های مشخص پژوهشی تأکید کرد و وجود ظرفیت‌هایی مانند اطلس فرهنگی کشور یا طرح‌های اعتلای علوم انسانی را زمینه مناسبی برای همکاری و انجام کارهای مشترک پژوهشی دانست که با توجه به شباهت‌های موجود میان مأموریت‌های دو پژوهشگاه، امکان اجرایی کردن آن فراهم است.

مشارکت در انتشار آثار علمی و بازنشر برخی آثار برجسته تمدنی، برگزاری همایش‌ها و نشست‌های علمی مشترک، بهره‌گیری از ظرفیت شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی و مرکز اسناد فرهنگی آسیا از جمله مواردی بود که مورد توجه طرفین قرار گرفت. همچنین انجام فعالیت‌های مشترک پژوهشی مانند تحلیل ثانویه داده‌های پیمایش‌های ملی فرهنگی، اجرای طرح‌های پژوهشی در زمینه رسانه و فرهنگ فضای مجازی، فرهنگ کودک و نوجوان و ... نیز از دیگر مسائلی بود که مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به ظرفیت‌های موجود در دو پژوهشگاه مقرر شد در جلسات تخصصی، درباره آنها تصمیم‌گیری شود.

گرامیداشت هفته دولت و روز کارمند در پژوهشگاه

به مناسبت هفته دولت و گرامیداشت سالروز شهادت شهیدان رجایی و باهنر، و همچنین پاسداشت مقام کارمندان شریف پژوهشگاه، روز یکشنبه، چهارم شهریور ماه مراسمی به همت معاونت اداری، مالی مدیریت منابع در سالن حکمت پژوهشگاه برگزار شد.

در ابتدای این مراسم، دکتر سیدمحمد رحیم ربانی زاده، معاون اداری، مالی و مدیریت منابع پژوهشگاه گزارشی از عملکرد این معاونت در حوزه عمرانی و اقدامات ساختمانی صورت گرفته در طول سال گذشته ارائه کرد و گفت: «در تعمیرات و بازسازی برخی بخش‌های ساختمان پژوهشگاه تمام تلاش ما را به کار برده‌ایم تا با کمترین هزینه و به بهترین شکل کارها را پیش ببریم و بتوانیم فضای مفید و خوبی را در اختیار محققان و پژوهشگران قرار دهیم. وی همچنین با تقدیر از همکاری دلسوزانه کلیه همکاران، روز کارمند را به عنوان نمادی جهت قدردانی از خدمات آنها تبریک گفت.»

در ادامه این مراسم که با اجرای رضا رفیع، طنزپرداز کشورمان برگزار شد، کارمندان با شرکت در مسابقات فرهنگی و اجرای سرگرمی‌های مختلف، اوقات مفرحی را گذراندند که در ادامه گزارشی تصویری از این مراسم ارائه می‌شود:

گزارش مناظره علمی کتاب «نویسنده سیاست‌نامه (سیرالملوک)»

پژوهشکده زبان و ادبیات با همکاری انجمن ایرانی روز یکشنبه، ۱۸ شهریور ۱۳۹۷ به مناسبت گرامیداشت روز خواجه نظام‌الملک توسی نشست تخصصی با عنوان «مناظره در باب مؤلف سیرالملوک/ سیاست‌نامه» در سالن اندیشه پژوهشگاه برگزار کرد. این نشست با سخنرانی دکتر الکسی خیسमतولین، محقق و شرق‌شناس روسی و دکتر محمود عابدی، استاد دانشگاه خوارزمی و با حضور دکتر تقی پورنامداریان و دکتر محمدتقی امامی خویی و جمعی دیگر از استادان و دانشجویان برگزار شد.

این نشست با سخنرانی دکتر محمود عابدی آغاز شد. وی در این سخنرانی با اشاره به این مطلب که نام اصلی و دقیق این کتاب سیرالملوک است که به اشتباه سیاست‌نامه گفته می‌شود، یادآور شد که شفر، محقق برجسته فرانسوی، حدود ۱۵۰ سال پیش برای نخستین بار این کتاب را تصحیح کرد. این تصحیح از نسخ متأخر بوده که غالباً دستخوش تصرف نسخه‌نویسان قرار گرفته است. وی همچنین به تعدد و کیفیت نسخ برجای مانده سیرالملوک اشاره و در باب چگونگی تنوع در نسخ این کتاب توضیحاتی ارائه کرد و با دلایل و مستندات چند بر تعلق قطعی این کتاب به خواجه نظام‌الملک تأکید ورزید. وی در پایان درباره قدیمی‌ترین نسخه برجای مانده از سیرالملوک سخن گفت و نتیجه گرفت هنگامی که نسخ مختلف را مقایسه می‌کنیم، درمی‌یابیم که تفاوت در بسیاری از این نسخ ناشی از تصرف کاتبان در متن به منظور آسان‌تر کردن آن و جایگزینی برخی کلمات دشوار با واژگان متداول تر است.

سخنران بعدی، دکتر الکسی خیسमतولین معتقد بود که نظام‌الملک در نوشتن این کتاب دخالتی نداشته است و مطابق آنچه در پایان برخی نسخ موجود آمده می‌توان نتیجه گرفت که مؤلف این اثر امیرمعزی است. وی برای صحت ادعای خود به مستنداتی از جمله به نسخه نخبوانی اشاره و ادعا کرد که قزوینی از این نسخه هیچ اطلاعی نداشته است؛ چرا که حسین نخبوانی حدود ۶۰ مقاله نوشته، اما هیچ اشاره‌ای به سیرالملوک نکرده است. وی همچنین با ارائه جدولی از نسخ یافت شده، تأکید کرد: «حدود یک قرن از سیرالملوک خبری در میان نبوده که این خود موجب ابهام می‌شود که چگونه ممکن است با توجه به شهرت بسیار زیاد خواجه نظام‌الملک این اثر او در حدود یک قرن نادیده گرفته شود».

از دیگر دلایل خیسما تولین عدم مطابقت سبک کتاب با سبک نگارش آثار مشابه دیگر در آن عصر بوده است. وی در عین حال اشاره کرد: مطابق تحقیقی خود با استفاده از ابزارهای جدید «سبک سنجی» در سن پترزبورگ انجام داده، مشخص شد اشعار پایانی موجود در نسخ سیرالملوک با اشعار امیر معزی قرابت و هم‌خوانی بسیار زیادی دارد و این دلیل دیگری است بر تعلق این اثر به وی. این محقق روسی در پایان با استناد به مقاله رضاییان در نشریه «کتاب ماه» تأکید کرد که هدف انتساب این اثر به خواجه نظام‌الملک توسی در گذشته به این دلیل بوده که عاملان آن در نظر داشته‌اند این کتاب را در معرض توجه بیشتر قرار دهند».

در ادامه دکتر تقی پورنامداریان با اشاره به ذکر نام محمد مغربی در پایان نسخ سیرالملوک، گفت: «با توجه به رسم‌الخط نسخه و نیز قصیده پایانی آن می‌توان حدس زد که محمد معزی و محمد مغربی یک نفر هستند اما نکته اصلی این است که حتی در صورت صحت این موضوع، می‌شود نتیجه گرفت که امیر معزی استنساخ این نسخه را انجام داده نه اینکه مؤلف اصلی این اثر بوده باشد». وی در ادامه با ذکر برخی شواهد، تعلق این اثر به خواجه نظام‌الملک توسی را قطعی دانست.

دکتر محمد تقی امامی خوئی نیز از منظر تاریخی به این مسئله پرداخته و یادآور شد: «اکثر این سبک نوشته‌ها مربوط به قرن ۱۱ هجری بوده و ممکن است در استنساخ‌های مختلف از این متن اشتباهاتی هم رخ داده باشد». وی در ادامه با اشاره به نحوه اهدای کتب در این دوران که به امیران و پادشاهان مختلف اهدا می‌شد و در هر نسخه نام فردی خاص ذکر می‌شد، نتیجه گرفت که این نوع دست‌کاری‌ها در متن باعث ایجاد ابهاماتی شده است که الان مطرح می‌شود.

در ادامه دکتر کریم مجتهدی حضور و سخنان الکسی خیسما تولین را در پژوهشگاه بسیار مغتنم دانست و اضافه کرد پشتکار وی در تحقیق نسخ ایرانی و طرح یک مسئله در این زمینه، می‌تواند برای جوانان و پژوهشگران ما آموزنده و بسیار مفید باشد و این فهم را به وجود می‌آورد که پژوهش حوصله می‌خواهد. اگر جوانان از این نشست همین یک نکته را دریابند، همین برای ما کافی است.

در انتها دکتر شهرام یوسفی‌فر ضمن جمع‌بندی سخنرانی استادان به زوایای مهم و مختلف این بحث اشاره کرد و گفت: «سیرالملوک در شرایطی نوشته می‌شود که اصلاحات خواجه نظام‌الملک طوسی به دلیل رشد دربار با شکست روبه‌رو می‌شد. در واقع این کتاب بیانیه شکست اصلاحات خواجه بود. وی با تشکیک در اظهارات دکتر خیسما تولین تأکید کرد: «پس از نظام‌الملک فرزندان وی خواه در ایران و عراق وزیر بودند و سلاطین سلجوقی از آنها استمداد می‌جستند، چگونه ممکن بود شخصی مثل امیر معزی کتاب پدر آنها را به نام خود کرده و به سلطان اهدا کند و هیچ یک از آن فرزندان دعوی در این خصوص نداشته باشند».

این نشست تخصصی با پرسش و پاسخ و طرح برخی از مسائل از سوی دیگر استادان و دانشجویان حاضر در نشست پایان یافت.

جلسه شورای سیاست گذاری همایش «علوم انسانی، تولید ملی و صنعت»

جلسه شورای سیاست گذاری همایش ملی «علوم انسانی، تولید ملی و صنعت» عصر روز دوشنبه، ۸ مرداد ۹۷ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی این جلسه با حضور دکتر حسینعلی قبادی (رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی) دکتر رضا فرجی‌دانا (مشاور رئیس‌جمهوری در امور علمی و آموزشی) دکتر وحید احمدی (رئیس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور) دکتر غلامرضا حیدری (نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی) دکتر حسین سراج‌زاده (رئیس انجمن جامعه‌شناسی ایران) دکتر سمیه توحیدلو (رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و اجتماعی کاربردی) دکتر مهرنوش هدایتی (دبیر شورای سیاست گذاری همایش) دکتر بهروز دری (دبیر علمی همایش) دکتر علیرضا ملایی (معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه) و ... برگزار شد.

علوم انسانی و صنعت وظیفه دارند جامع و وسیع وارد ارتباط شوند

در ابتدای این جلسه دکتر حسینعلی قبادی، ضمن خیرمقدم به حاضرین در نشست ابراز امیدواری کرد که گردهمایی متخصصان علوم انسانی در این جلسه باعث خیر و برکت برای کشور شود. وی با گرامیداشت یاد و خاطره زنده یاد محمدامین قانع‌راد، رئیس سابق انجمن جامعه‌شناسی ایران، گفت: «برگزاری همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت الهام گرفته از «جشنواره قدردانی از رساله‌ها و پایان‌نامه‌های علوم انسانی مرتبط با تولید و اشتغال» است که سال گذشته توسط همین پژوهشگاه برگزار شد. ما امسال قصد داریم تا این همایش را در سطحی وسیع‌تر و جامع‌تر و آن هم با موضوع پیوند علوم انسانی و صنعت برگزار کنیم. هم علوم انسانی و هم صنعت وظیفه دارند تا جامع‌تر وارد این ارتباط شوند اما برای پژوهشگاه علوم انسانی برگزاری این همایش در راستای راهبردهای اصلی آن است.»

وی ادامه داد: «جزو راهبردهای این پژوهشگاه است که رابطه آن با جامعه و صنعت هم از نظر کمی و هم کیفی ارتقا پیدا کند. خوشبختانه ۲۲۰۰ نفر از استادان کشور از طریق پرتال علوم انسانی، با این پژوهشگاه در ارتباط هستند و کمتر دانشگاهی یافت می‌شود که با ما در ارتباط نباشد و به این صورت یک شبکه نخبگانی بزرگ شکل گرفته است.»

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بر ضرورت نگاه فرارشته‌ای به دانشگاه و صنعت تأکید کرد و گفت: «دعوت از استادان مختلف برای برگزاری این همایش هم به همین خاطر است و ما سعی داریم تا این نگاه را تقویت کنیم. جلسه شورای سیاست‌گذاری تا اسفند امسال دو بار برگزار می‌شود و صاحب‌نظران در آن حضور می‌یابند تا همایش به بهترین شکل ممکن برگزار شود».

قبادی اظهار کرد: «برنامه دوم توسعه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی از ابتدای سال ۹۸ آغاز می‌شود و می‌خواهیم که چالش‌محور و پژوهش‌محور حرکت کنیم. البته نامگذاری امسال به نام حمایت از کالای ایرانی هم می‌تواند یکی از محورهای اصلی این همایش باشد تا این نگاه فرارشته‌ای در این حوزه تقویت شود. ما حداقل می‌توانیم الگوهای تولید ملی را نشان دهیم که خود کار بزرگی می‌تواند باشد. در بسیاری از پروژه‌ها، پژوهشگاه رابطه تنگاتنگی با جامعه دارد، قوی‌ترین گروه ما هر روز با کودکان در ارتباط است و مطمئناً حوزه اجتماعی حوزه جاری و روزانه ماست. همچنین به فضل پروردگار قصد داریم کاری متفاوت انجام دهیم و شکاف میان علوم انسانی و صنعت را ترمیم کنیم که مطمئناً پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی چنین پتانسیل و توانمندی‌هایی را دارد».

رئیس شورای سیاست‌گذاری همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت در پایان صحبت‌های خود تأکید کرد: «قطعاً تا قبل از برگزاری همایش پیوند علوم انسانی و صنعت، پیش‌نشرهایی برگزار می‌شود و ما باید سعی کنیم تا طرفین هم‌افزایانه با هم در ارتباط باشند. در سال گذشته نیز توانستیم به خوبی حمایت‌های لازم را برای برگزیدگان جشنواره علوم انسانی، تولید و اشتغال در نظر بگیریم در مجموع باید صنایع مختلف بدانند که علوم انسانی چه کارهایی می‌توانند برایشان انجام دهند».

دانشمند علوم انسانی نکاتی را می‌بیند که اهل صنعت نمی‌بینند

در ادامه نشست، دکتر رضا فرجی‌دانا نیز با تشکر از پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برای دعوت از وی و حضور در بین اعضای شورای سیاست‌گذاری این همایش گفت: «همایش محلی برای عرضه تلاش‌های انجام شده در مسیرهای خاص و در واقع محل تضارب آراء و شناخته‌شدن است. ما در همایش گزارش می‌دهیم و کار خود را به نقد می‌گذاریم تا فضای تبادل آراء ایجاد شود».

مشاور رئیس‌جمهور در امور علمی و آموزشی ادامه داد: «متأسفانه در کشور ما علوم انسانی و اجتماعی و حتی علوم پایه مغفول واقع شده‌اند و ما کمتر نقش علوم انسانی را در حل مشکلات می‌بینیم. ما صنعتی به اسم «تلفن همراه» داریم که هزار کارکرد اجتماعی، رفتاری و تربیتی دارد و واقعاً زندگی ما را منقلب کرده است در حالیکه مطالعه خاص روی آن انجام نمی‌شود. اپراتورها باید علم این کار را داشته باشند. باید صنایع مختلف بدانند که علوم انسانی چه کاری می‌تواند برایشان انجام دهد».

وی بر لزوم دعوت از سخنرانان متخصص حوزه علوم انسانی و صنعت برای این همایش تأکید کرد و گفت: «باید نمایشگاه‌های جانبی در این همایش برپا شود که می‌تواند با عرضه محصولات مختلف بسیار تأثیرگذار باشد. وقتی یک دانشمند علوم انسانی در این نمایشگاه قدم می‌گذارد و محصولات را می‌بیند مطمئناً نکات و ظرافت‌هایی را می‌بیند که اهل صنعت هرگز آن را نمی‌بینند».

فرجی‌دانا به حجم رساله‌های تحصیلات تکمیلی که هر ساله دفاع می‌شوند، اشاره کرد و گفت: «ما در حال حاضر با انبوه دانشجویان تحصیلات تکمیلی مواجه هستیم، سالانه ۱۲ هزار دانشجوی دکتری می‌گیریم که غیر از پذیرش دانشگاه آزاد اسلامی است، بنابراین سالانه حجم زیادی پایان‌نامه و رساله تولید می‌شود و ما باید دنبال فارغ‌التحصیلان مرتبط با این موضوعات برویم و سعی کنیم آنها را به بهترین شکل حمایت کنیم».

علوم انسانی می‌تواند مسائل پیچیده را حل کند

دکتر وحید احمدی، رئیس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور نیز در این نشست تأکید کرد: «ما اشتغال را فقط در صنعت نمی‌بینیم، بلکه همه نهادهای مختلف مانند صداوسیما، قوه قضاییه، شهرداری‌ها و مراکز فرهنگی و ... می‌توانند اشتغال ایجاد کنند درحالی‌که صنعتی نیستند. علوم انسانی می‌تواند مسائل بسیار پیچیده‌ای را حل کند. این حوزه می‌تواند حلال مسائل و مشکلات صنعت باشد، در حال حاضر طی تفاهم‌نامه وزارت نفت و وزارت علوم بسیاری از متخصصان حوزه علوم انسانی در میدین و مناطق نفتی مشغول فعالیت هستند».

همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت دارای اهداف عملیاتی و راهبردی است

دکتر بهروز دری، دبیر علمی همایش، نیز در ادامه اهداف برگزاری همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت را به دو دسته عملیاتی و راهبردی تقسیم کرد و گفت: «درست که انجمن‌های علمی ما سعی دارند، ارتباط میان علم و صنعت را ایجاد کنند اما نبود پیوندهای ارگانیک این انرژی و امکان را فراهم نکرده است. بنابراین این همایش نباید در یک فراخوان و برگزاری نشست‌هایی خلاصه شود بلکه باید در عمل و به صورت کاربردی نیز بتواند این مهم را محقق کند».

به گفته دکتر دری، تحقق مفاد اسناد بالادستی در سودمندی اجتماعی علم و علوم انسانی، طراحی الگوهای کارآمد جهت کاهش گسست میان علوم انسانی، جامعه و صنعت، مشارکت راهبردی و مجامع علمی پژوهشی و صنایع و سازمان‌ها برای هم‌افزایی بیشتر از اهداف راهبردی و کاربردی و تجاری‌سازی علوم انسانی با تشویق ایده‌های پژوهشی نیازمحور، شناسایی مسائل و موانع پیش‌رو و ارائه راه‌حل برای فعالیت‌های مشترک علوم انسانی و صنعت، جلب حمایت نگاه‌های اقتصادی از طرح‌های مرتبط در حوزه علوم انسانی و خلق ایده‌های پژوهشی علوم انسانی مبتنی بر راهکارهای کیفیت‌بخشی به محصولات ملی تعدادی از اهداف عملیاتی این همایش هستند.

همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت ۵ اسفند برگزار می‌شود

دکتر مهنوش هدایتی، دبیر شورای سیاست‌گذاری همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت نیز از تشکیل چهار کارگروه صنعت، مدیریت و اقتصاد، تاریخ و سیاست و حقوق، روانشناسی و علوم اجتماعی و اخلاق در این همایش خبر داد و گفت: «پنج نشست تخصصی هم قبل از برگزاری همایش در حوزه علوم انسانی و صنعت برگزار می‌شود. همچنین برگزاری پنل‌های علمی تخصصی، تشکیل کارگاه، تقدیر از مقالات برگزیده، معرفی محققان صاحب‌ایده و انجمن‌های علمی، برپایی غرفه‌های معرفی صنایع بهره‌مند از مطالعات علوم انسانی و تشکیل کارگروه‌هایی برای طرح ایده‌های

مشترک بین دو حوزه علوم انسانی و صنعت به صورت استارت‌آپ از برنامه‌های جانبی همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت است.»

وی پیرامون در نظر گرفتن جایزه‌های خاص و ماندگار برای این همایش خبر داد و اضافه کرد: «براساس نظر اعضای شورای سیاست‌گذاری و پیشنهادات اولیه این همایش روز ۵ اسفند امسال همزمان با سالروز بزرگداشت خواجه نصیرالدین طوسی برگزار می‌شود.»

محسن قرنفلی مشاور رئیس جهاد دانشگاهی نیز به عنوان یکی دیگر از اعضای حاضر در جلسه با بیان اینکه در کشور ما رابطه میان علوم انسانی و صنعت به خوبی شکل نگرفته است، تأکید کرد: «باید در این همایش صنعت و مسائل و مشکلات آنها و صاحب‌نظران این حوزه را وارد موضوع اصلی همایش کنیم تا ترکیبی از حضور صاحب‌نظران هر دو حوزه علوم انسانی و صنعت شکل بگیرد و ما نباید صددرصد با ایده‌های دانشگاهی جلو برویم.»

علوم انسانی به «تاب‌آوری» واحدهای صنعتی کمک می‌کند

دکتر حسین سراج‌زاده، رئیس انجمن جامعه‌شناسی ایران، هم با بیان اینکه باید از طریق این همایش مسائل و مشکلات حوزه صنعت شناسایی و به حل آنها کمک کنیم، اظهار کرد: «ما باید بدانیم که اصلاً اهل صنعت برای حل مشکلاتشان رجوعی به علم دارند یا خیر؟ یا آیا مشکلاتشان را به یک پرسش علمی تبدیل می‌کنند؟ حتماً باید در برگزاری همایش وضعیت اجتماعی و شرایط زمانی و مکانی کشور را در نظر بگیریم.» وی پیشنهاد داد تا با توجه به شرایط بحرانی کشور و سخت شدن فعالیت واحدهای صنعتی «مسئله تاب‌آوری» به عنوان یکی از موضوعات همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت لحاظ شود تا از این طریق به اهل صنعت گفته شود که چگونه می‌توانند در این شرایط سرپا بمانند و علوم انسانی چگونه می‌تواند به آنها کمک کند.

نماینده مردم تهران نیز در این جلسه بر لزوم ایجاد یک محیط ثابت و آرام برای تولید و اشتغال تأکید کرد و گفت: «پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی این ظرفیت را دارد تا با ریشه‌یابی مسائل و مشکلات پیوند علوم انسانی و صنعت به حل مشکلات دو طرف کمک کند.»

مجتبی قلی‌پور، مدیر کل علمی راهبری مرکز الگوی اسلامی ایران پیشرفت، هم به عنوان یکی دیگر از سخنرانان این نشست پیشنهاد داد تا چکیده راهبری همایش علوم انسانی و صنعت تهیه و در اختیار نهادهای تصمیم‌گیر قرار گیرد تا این همایش سالیان متمادی مورد توجه قرار گیرد.

دکتر ملایی توانی، معاون پژوهش و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی نیز به عنوان سخنران پایانی این جلسه با بیان اینکه ارتباط بین علوم انسانی و صنعت در واقع یک نوع گفت‌وگوی میان ناشنویان است، تأکید کرد: «همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت می‌تواند زمینه آشنایی دو طرف باشد تا در نهایت به حل مشکلات دوجانبه بیانجامد. بهتر است در این همایش تجربه‌های صنایع و شرکت‌های موفق بازخوانی شود تا بدانیم که آنها آیا از ظرفیت علوم انسانی استفاده کرده‌اند یا خیر؛ ما باید بتوانیم از طریق این همایش شبکه‌ای از پژوهشگران حوزه علوم انسانی و صنعت را شناسایی کنیم.»

گفتنی است در پایان این نشست اعضای کمیته علمی همایش ملی پیوند علوم انسانی و صنعت متشکل از صاحب‌نظران هر دو حوزه با آراء اعضای شورای سیاست‌گذاری همایش، انتخاب شدند.

نشست کمیته علمی، همایش «علوم انسانی، تولید ملی و صنعت»

روز چهارشنبه ۱۷ مرداد ۹۷، نشست کمیته علمی همایش «علوم انسانی، تولید ملی و صنعت» با حضور اعضا برگزار شد. در ابتدای نشست دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با اشاره به برگزاری موفق «جشنواره قدردانی از پایان نامه ها و رساله های برتر علوم انسانی در حوزه تولید و اشتغال» گفت: ضمن تشکر از حضور اعضا در این نشست، امیدوارم گام های ارزنده ای در خصوص اثربخشی علوم انسانی در جامعه برداریم و بتوانیم با مشارکت متولیان صنعت، در پیوند هر چه بیشتر علوم انسانی و صنعت تأثیرگذار باشیم. دکتر قبادی تأکید کرد: «سال گذشته «جشنواره قدردانی از پایان نامه ها و

رساله های برتر علوم انسانی در حوزه تولید و اشتغال» به خوبی توانست مشارکت دانشگاه ها و سازمان های مرتبط را برانگیزد که صندوق حمایت از پژوهشگران

موافقت کرد، ۱۸ پست دکتری به فارغ التحصیلان و دانشجویان برتر جشنواره تعلق بگیرد. همچنین پس از تشکیل «دبیرخانه دائمی جشنواره» دبیرخانه، به این نتیجه رسید که کار را در سطحی گسترده تر و با کمی تغییر گرایش ادامه دهد و تداوم بخشد که امسال نیز این حرکت فراگیر شد. سال گذشته فقط پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی کاربردی مسئول اجرای جشنواره بود اما خوشبختانه امسال پژوهشکده های دیگری هم از برگزاری همایش استقبال کرده اند که ما نیز با بررسی ها و مشورت های فراوان به این نتیجه رسیدیم که دکتر بهروز دری را به عنوان دبیر همایش «علوم انسانی، تولید ملی و صنعت» انتخاب کنیم که شناخت خوبی از اهالی علوم انسانی دارد و نزدیک به ۲۰ سال است در گروه مدیریت شورای بررسی متون فعالیت می کند. در ضمن وی در حوزه صنعت هم پروژه های خوبی دارد». قبادی با اشاره به برگزاری جلسه شورای سیاستگذاری همایش «علوم انسانی، تولید ملی و صنعت» گفت: «هفته قبل در مورد موضوعات کلان و راهبردی همایش به بحث و تبادل نظر پرداختیم اما این هفته اعضای کمیته علمی، بحث های تخصصی تری را دنبال می کنند و در مورد پیش همایش ها، محورهای اصلی و نحوه فراخوان همایش به بحث و تبادل نظر می پردازند.

رئیس شورای سیاستگذاری همایش افزود: «با توجه به اسناد بالادستی و برنامه توسعه راهبردی پژوهشگاه باید به چنین مقولاتی ورود کنیم و در چارچوب اسناد بالادستی اختصاصی سازمان حرکت کنیم. راهبرد نخست برنامه توسعه پژوهشگاه، توسعه پژوهش های علوم انسانی است که در این راهبرد سیاست هایی به شرح ذیل آمده است: ارتقاء پژوهش های توسعه ای و کاربردی علوم انسانی مرتبط با مسائل ملی و منطقه ای، توسعه پژوهش های نیازمحور و تقاضامحور با توجه به اولویت ها، مسائل و مشکلات اساسی جامعه، توسعه مناسبات فراگیر و شبکه سازی علوم انسانی، تأثیرگذاری بر سیاست ها و برنامه های کلان ملی و ... برگزاری این همایش مصداق تحقق بخشی از سیاست های مورد اشاره است که قصد داریم در تقویت شبکه نخبگانی علوم انسانی هم گام هایی برداریم و با تشکیل کارگروه ویژه عملاً با متولیان صنعت همکاری داشته باشیم». در ادامه نشست دکتر بهروز دری، دبیر همایش به تشریح ساختار و برنامه های علمی، تخصصی و جنبی همایش پرداخت و اعضای حاضر نیز هر کدام ایده ها و پیشنهادهای خود را مطرح کردند.

وضعیت مهاجران کار ایرانی در قفقاز

هفتمین نشست از سلسله نشست‌های «حیات اجتماعی ایران در سال‌های جنگ جهانی اول» با عنوان «وضعیت مهاجران کار ایرانی در قفقاز» به همت پژوهشکده علوم تاریخی و انجمن ایرانی تاریخ در تاریخ ۲۵ شهریورماه ۱۳۹۷ برگزار شد. در این نشست دکتر جواد مرشدلو با موضوع «وضعیت اجتماعی ایران در آستانه جنگ جهانی اول؛ چشم‌اندازی به جنوب قفقاز» و دکتر علی کالیراد با موضوع «کنسول‌ها و کارگران؛ مناسبات نمایندگی‌های کنسولی و مهاجران ایرانی در قفقاز در سایه جنگ و انقلاب ۱۹۲۰-۱۹۱۷» به ارائه سخنرانی خود پرداختند.

در ابتدا دکتر مرشدلو پس از ارائه مقدمه‌ای در باب معرفی محققانی که در حوزه مناسبات کارگری در قفقاز کار

تحقیقی انجام داده‌اند به زمینه تحول اجتماعی و اقتصادی باکو به عنوان یکی از مهمترین شهرهای قفقازیه جنوبی پرداخت و گفت: «از سال ۱۸۷۰ م. / ۱۲۹۰ ه.ق به بعد ما با باکوی صنعتی مواجه می‌شویم که زمینه مهاجرت گروه‌های وسیعی از مهاجران کار ایرانی را فراهم می‌آورد. مهاجرانی کار در سه حوزه نفت، نساجی و راه آهن مشغول به کار می‌شوند. طبق پژوهش‌هایی که آقایان آتابکی و حکیمیان انجام داده‌اند جمعیت مهاجران ایرانی در سال‌های ۱۸۷۰ تا ۱۹۱۳ م. - ۱۲۹۰ / ۱۳۱۴ ه.ق بین ۶۰ هزار تا ۳۰۰ هزار نفر در سال ذکر شده است. اینها مهاجرت‌هایی است که ثبت شده است. البته تقریباً به همین میزان نیز افرادی بدون پاسپورت و بدون ثبت شدن آمارشان به آن سوی مرز تردد می‌کردند. وضعیت اقتصادی ایران از ۱۸۶۰ م. / ۱۲۸۰ ه.ق به بعد تا جنگ جهانی اول و بعد از آن بد و بدتر می‌شود این امر به روند افزایش مهاجرت‌ها می‌انجامید. صنعتی شدن جهان و مناطق پیرامون ایران همچون باکو و سرازیر شدن کالاهای خارجی به کشور سبب تضعیف پیشه و ران و هنرمندان صنایع دستی در داخل کشور می‌شود و بخشی از مهاجران کار را در سال‌های آتی همین پیشه‌وران تشکیل می‌دهند که دیگر مانند قبل نمی‌توانند درآمدزایی کنند. بیشترین جمعیت مهاجران را مردمان شمال غرب ایران و آذربایجان تشکیل می‌دادند و کمتر از نواحی دیگر ایران بودند. وضعیت عمومی کارگران مهاجر ایرانی در قفقاز وضعیت مناسبی نبود و آشفتگی بسیاری در وضعیت آنها اعم از تحقیری که می‌شدند و کمبود امکانات لازم و نظایر آنها وجود داشت. پیدایش فرهنگ کار جدید مبتنی بر زیست کارگر صنعتی نیز شکل گرفت که جای تحقیقات بیشتری دارد. بررسی وضعیت اجتماعی ایرانیان مهاجر در قفقاز می‌تواند به درک نسبی از وضعیت ایران در سال‌های جنگ جهانی اول کمک شایانی کند».

در ادامه دکتر علی کالیراد به تشریح وضعیت مناسبات کنسول‌ها و کارگزاران دیپلماسی ایران با مهاجران و کارگران پرداخت و درباره چالش مداوم بین این گروه‌ها گفت: «در نشریات مختلف گزارشاتی از سوءاستفاده‌های مالی کنسول‌های ایران از مهاجران و کارگران ایرانی وجود دارد. پس از انقلاب اکتبر اهمیت نمایندگی‌های دیپلماتیک ایران در قفقاز در حاشیه قرار گرفت. با وقوع انقلاب در روسیه کشمکش‌هایی بین تشکلهای کارگری و کنسول‌گری‌ها رخ داد. در باکو تشکلهای کارگری زمام امور را از کنسولگری‌ها خارج کرده و عملاً کنسول‌گری‌ها را اشغال کردند. پس از انقلاب روسیه در ۱۹۱۷ نگرانی‌های جدی نسبت به انتقال ایدئولوژی بلشویک‌ها به ایران وجود داشت و همینطور دولتمردان ایرانی نگران بودند این امر بهانه‌ای شود تا انگلیسی‌ها کشور را تصرف و استقلال کشور بیش از پیش دچار اختلال شود».

در سال‌های ۱۹۲۰-۱۹۱۸ کنسول‌های وقت ایران حافظ منافع انگلیش و فرانسه در این مناطق است. هنگامی که مسیون‌های انگلیس در ولادی قفقاز به دست بلشویک‌ها دستگیر می‌شوند این کنسول ایران غفار خان فریدالسلطنه است که پیگیر وضع آنان می‌شود. بلشویک‌ها تنها نماینده خارجی را که در قفقاز به رسمیت می‌شناسند نمایندگی ایران بود. اینجا بود که کنسولگری ایران در قفقاز و تفلیس نقش واسطه‌ای میان کشورهای دیگر با بلشویک‌ها را عهده دار می‌شوند. یکی از تهدیداتی که برای نمایندگی‌ها ایرانی وجود

دارد تشکل‌های کارگری هستند که هر از چند گاهی به نمایندگی‌های ایران حمله می‌کنند. گروهی که خودشان را «حزب کمونیست ایرانیان» می‌نامیدند به کنسولگری‌های ایران حمله می‌کردند. برخی کنسول‌های ایران در شهرهای قفقاز ایرانی نبودند یونانی یا روس بودند. در سال ۱۹۲۰ م. اختلافات بلشویک‌ها و کنسول‌گری‌های ایران بالا می‌گیرد. یک تشکلی به اسم «شعبه ترک» که بلشویک‌های محلی هستند بیانیه‌ای به آذری منتشر می‌کند و در آن مردم را به قیام دعوت می‌کند و بخشی از این آشوب‌ها به نمایندگی‌های ایران نیز می‌رسد. نمایندگی‌های کنسولی ایران در قفقاز و ولادی قفقاز تصرف می‌شود و کنسول‌ها بعضاً بازجویی و زندانی می‌شوند. البته در همین ایام بسیاری از مردم محلی نیز از گزند بلشویک‌ها در امان نیستند. برخی به جرم پولدار بودن اعدام و برخی زندانی و تبعید می‌شوند. پس از تسخیر کنسولگری‌های ایران توسط گروه «شعبه ترک» آنها عنوان نمایندگی دولت شاهنشاهی ایران را به کنسولگری دولت شوروی ایران تبدیل می‌کنند و فردی به نام رفیق ستارف را جایگزین کنسول ایران می‌کنند که جالب است.

گزارشی از جلسه نقد و بررسی کتاب علوم قرآنی «وحی، اعجاز و تحریف‌ناپذیری»

به همت پژوهشکده مطالعات قرآنی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و با همکاری انجمن ایرانی مطالعات قرآنی و فرهنگ اسلامی، نشست نقد و بررسی کتاب علوم قرآنی «وحی، اعجاز و تحریف‌ناپذیری» با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مهدوی‌راد (پردیس فارابی)، دکتر احمد پاکتچی (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)، دکتر مجید معارف (دانشگاه تهران) و دکتر محمدکاظم شاکر (دانشگاه علامه طباطبائی) در روز ۱۸ شهریورماه در سالن اندیشه پژوهشگاه برگزار شد.

در ابتدای نشست، دکتر معارف (مؤلف مقاله وحی)، درباره‌ی انگیزه‌های نگارش و دعوت از دکتر نجارزادگان و دکتر مهدوی‌راد برای نگارش کتاب درسی علوم قرآنی در مقطع کارشناسی ارشد، مطالبی بیان کرد.

سپس دکتر معارف با طرح این پرسش که چرا این کتاب با نگاهی درون دینی و درون مذهبی به مباحث سامان داده شده است، گفت: «این کتاب دارای متنی آموزشی و درسی است و معمولاً صبغه و رویکرد کتاب‌های آموزشی، درون دینی و درون مذهبی است».

در بخش بعدی دکتر مهدوی‌راد درباره‌ی کتاب مطالبی بیان کرد و گفت: «بنده در این کتاب تنها به سیر تاریخی وجوه اعجاز و عناوین این مسئله پرداخته و در پایان به اعجاز ادبی نظر کرده‌ام. واژه اعجاز در ادبیات دینی ما و طی چهار قرن ابتدایی وجود نداشته است و در قرآن کلمات بینه، سلطان و ... به کار برده شده است و کلمه اعجاز نیامده است. بحث مورد علاقه من، بحث بسترهای شکل‌گیری ادبیات اعجاز است که این موضوع را گزارش کرده‌ام و این قسمت دارای بخش کتاب‌شناسی نیز هست. شامل‌ترین و عمیق‌ترین بعد اعجاز، بعد ادبی است که در این کتاب بیشتر توضیح داده شده است».

پس از صحبت‌های کوتاهی از نویسندگان کتاب، دکتر شاکر به عنوان یکی از منتقدین سخنان خود را آغاز کرد و گفت: «این اثر، کتاب بسیار خوبی است اما از نظر صوری و محتوایی می‌توان نقدهایی را بر آن مطرح کرد. از منظر صوری تعریف دقیقی از علوم قرآنی، روش‌شناسی و نیز جایگاه آن در میان علوم عقلی و نقلی ارائه نشده است. از سوی دیگر به نظر می‌رسد بخش‌هایی از مقاله وحی و مقاله اعجاز مناسب مقطع کارشناسی ارشد نیست. در مجموع مشخص نیست مخاطب این کتاب چه سطحی از دانشجویان هستند؟ به اعتقاد دکتر شاکر در ادبیات و زبان مقاله وحی نیز اشکالاتی وجود دارد».

دکتر شاکر در مورد مقاله اعجاز قرآن نیز مطالب خوبی بیان کرد و گفت: «روش‌مندی دقیقی در این قسمت وجود ندارد». وی افزود: «به بحث تحدی در خصوص اعجاز قرآن اشاره شده است، آیا پیامبران دیگر تحدی کرده‌اند؟ چگونه این مسئله ثابت شده است؟ آیا حضرت موسی و عیسی تحدی کرده‌اند؟ اگر استقرائی است، کدام پیامبر این کار را کرده است و اگر عقلی است کدام استدلال آن را اثبات می‌کند؟»

دکتر پاکتچی ناقد دیگر کتاب بود. وی در ابتدا جنبه‌های مثبت کتاب را به صورت فهرست‌وار بیان کرد و گفت: «این کتاب درسی ژرف‌نگر است، در حالی که کتب درسی علاقه‌ای به مباحث عمیق ندارند. پشتوانه شاخص‌کننده این کتاب تجربه تدریس نویسندگان آن است. رویداد مهمی که اتفاق افتاده کار تیمی است. توجه به شبهه‌های معاصر در کنار مباحث سنتی از دیگر وجوه شاخص این کتاب است. این اثر، زبان روان و قابل فهمی دارد. انتخاب این سه موضوع به عنوان موضوعاتی پرمنافشه و پرخطر شایسته قدردانی است. توجه به نظریات، گستره خوبی در این کتاب دارد. منابع در حد گسترده‌ای در این کتاب مورد استفاده قرار گرفته است.»

وی در ادامه گفت: «نکاتی را می‌توان جهت تکمیل کار ارائه داد، ما از این اثر در برخی بحث‌ها انتظار پویایی بیشتر داشتیم. برای مثال جبرئیل می‌توانست بیشتر مورد تحلیل قرار گیرد. جبرئیل برخلاف ادعای این کتاب واژه‌ای سریانی نیست و عبری است. یک جستجوی ساده می‌توانست مانع از این بحث شود. در جای دیگری از این کتاب بیان شده است که کلمه وحی در عهد عتیق بارها ذکر شده است اما اصلاً در خود عهد عتیق چیزی از ریشه وحی نداریم. این اشکال نیز به راحتی قابل اجتناب بود. در خصوص عهد جدید این اشکال به وجود آمده است.»

دکتر پاکتچی ادامه داد: «شبهاتی در خصوص مسئله وحی مطرح شده است، برخی از نظرات از جمله این کلاب در این خصوص نیامده است و همچنین در بحث تحریف‌ناپذیری قرآن ایده‌ای به شیخ مفید منصوب شده که خلاف واقع است. مسئله دیگر متقاعد کردن دانشجوی امروز است. در قسمت‌هایی از این کار ذهن دانشجوی امروزی در نظر گرفته نشده است. برای مثال شیوه در جاهایی از کتاب جدلی است. همچنین در نقد روی‌پنداری، مجموعه‌ای از احادیث ذکر شده است و با اینکه بسیاری از این احادیث می‌توانند به لحاظ سندی مشکل داشته باشند مورد استفاده قرار گرفته است و یا به عقیده عمومی مسلمانان استناد شده است که روش مناسبی برای استدلال نیست.»

وی در پایان گفت: «انتظار می‌رفت در بحث اعجاز مرزها کاملاً مشخص شود. برخی ادله اثبات می‌کند قرآن بلیغ است و برخی دیگر اثبات می‌کند قرآن حق است و دلایل بسیاری برای اعجاز کتاب الله وجود دارد. مرز این‌ها در بحث اعجاز مشخص نیست.»

در خاتمه، جلسه پرسش و پاسخ نیز برگزار شد.

جایگاه فلسفی تهران و نقش آن در تحول هویت ملی ایرانی

نود و دومین جلسه از سلسله جلسات نظام سیاسی اسلام در پژوهشکده نظریه‌پردازی سیاسی و روابط بین‌الملل با عنوان «جایگاه فلسفی تهران و نقش آن در تحول هویت ملی ایرانی» با سخنرانی دکتر محمدعلی فتح‌الهی و در تاریخ ۲۰ شهریور ماه ۹۷ برگزار شد.

دکتر فتح‌الهی مباحث این نشست را با تحلیل شکل‌گیری پایتختی تهران و جایگاه فلسفی و هویتی آن آغاز کرد و گفت: «آقا محمدخان قاجار برای انتخاب پایتخت، سراغ هیچ یک از شهرهای بزرگی که سابقه‌ای در این زمینه داشتند؛ نرفت. او به تعبیری اقدام به تأسیس شهری جدید برای پایتختی کرد. پایتخت جدید ایران، در یک محیط مردمی با سوابق و ویژگی‌های خاص تاریخی به وجود نیامد که آن سوابق بتوانند خصوصیات خود را بر حکومت تحمیل کنند. حتی زبان محاوره‌ای که در تهران رایج شد، زبان ادیبان و مستوفیان بود که نوعاً از ادبیات سعدی الهام می‌گرفتند و عاری از ویژگی‌های زبان‌های محلی بود. تهران، طراحی و مهندسی شد نه اینکه در یک فرایند تاریخی و به شکل سنتی شکل گرفته باشد. هم دستاوردهای تاریخ شهرها و تمدن ایرانی-اسلامی در ذهن سازندگان قرار داشت و هم مقتضیات جدیدی که پیش آمده بود، برای ساختن تهران مد نظر بود. در آن زمان شهرهای کمی در جهان وجود داشتند که اینگونه مهندسی شده و ساخته شوند. از جمله آنها پترزبورگ در روسیه بود که توسط پتر کبیر به عنوان یک شهر جدید طراحی و ساخته شد.»

وی ادامه داد: «تهران به صورت یک شهر حکومتی شکل گرفت. آنهایی که در آن گرد آمدند، انس با حکومت داشته و مدعیان حکومت بودند. در نقشه ساخت داخل شهر تهران هم این معنی مورد توجه بود و مکان‌یابی بازار، مساجد، مناطق مسکونی، مراکز دولتی و نظامی و کاخ‌های سلطنتی به گونه‌ای انجام می‌شد که بتواند اهداف حکومت جدید را تسهیل کنند. بنای تهران بر مهاجرپذیری گذاشته شد. از همه اقوام و مناطق ایران، نمایندگانی در تهران یافت می‌شد و درواقع یک نسبت مساوی بین مناطق مختلف کشور با مرکز حکومت برقرار می‌شد. تهران آئینه تمام‌نمایی از قومیت‌ها و مناطق مختلف ایران شد و تجربه نوینی از همزیستی ملی را شکل داد.»

رئیس پژوهشکده نظریه‌پردازی سیاسی و روابط بین‌الملل تأکید کرد: «شهر کوچک تهران پس از پایتختی، به مرکز سیاسی و اقتصادی ایران تبدیل و پس از چندی مرکز فرهنگی و فلسفی نیز شد. آرامش عمومی که در دوره قاجار و پس از دوره بحرانی بعد از سقوط صفویه پدید آمده بود؛ محیط مناسبی برای آموزش‌ها و تکاپوهای فلسفی فراهم می‌کرد. از طرف دیگر وضع جدید و غیرسنجی شهر تهران و مهندسی که در ساخت آن صورت گرفته بود؛ همچنین احساس تنهایی، غربت و رها شدگی اجتماعی توأم با زیستن در کنار اقوام مختلف، وابستگی به حکومت توأم با عدم حمایت اجتماعی در قبال آن و تفرّدی که برای آدمیان پدید می‌آمد، این شهر را مناسب مرکزیت فعالیت‌های فلسفی و حکمی می‌کرد. به این ترتیب می‌بینیم که با آمدن یک حکیم برجسته (ملا عبدالله زنوزی (۱۲۵۷)) به تهران، مرکزیت فلسفی تهران شکل می‌گیرد. ویژگی‌های مهم مکتب فلسفی تهران عبارت از این است که احکام این مکتب فلسفی در خود شهر تهران هم تعیین یافته است. می‌توان گفت که در مسیر تداوم حیات حوزه فلسفی تهران، شهر تهران نیز سرنوشتی به گونه یک پدیده فلسفی را تجربه می‌کند. تهران، موجودی متحول و در حال حرکت جوهری است و تاریخ تحول تهران، نمایش عینی آموزه‌های فلسفی حکمت متعالیه است. در واقع تهران نه تنها یک شهر فلسفی بود، بلکه خود، مظهر فلسفه و حکمت شد و از آن پس باید فلسفه و حکمت، در وضع زندگی شهری و هویتی تهران، جستجو می‌شد. این شهر که حیات سیاسی خود را از یک وضع طبیعی شروع کرد، بعد از حدود یک قرن و با قیام تنباکو نشان داد که هویت و شخصیت خود را پیدا کرده است و نمایشی عینی از فرایند «جسمانیة الحدوث و روحانیة البقا» را عرضه کرد».

دکتر فتح‌اللهی با اشاره به اینکه قبل از قیام تنباکو، می‌شد میرزا مسیح مجتهد را تبعید کرد، گفت: «در واقعه تنباکو وقتی ناصرالدین شاه قاجار خواست میرزا حسن آشتیانی را تبعید کند، تهران مقاومت کرد و نگذاشت این کار اتفاق بیفتد. آن موقع معلوم شد تهران به وجود آمده و هویت تهران شکل گرفته است که نمی‌گذارد حکومت به راحتی منویات خود را اجرائی کنند. تهران، هویت خود را با قیام‌های سیاسی جستجو کرد، آن چیزی که به‌ویژه در قیام تنباکو رخ داد. قیام سیاسی و اجتماعی، تکوین هویت ایمانی و قانونی را باعث شد. قیام تنباکو در سال ۱۳۰۷ قمری، تعیین فلسفه در تهران و شکل‌گیری هویت تهران به عنوان نماد هویت ملی ایرانی را نشان داد. با قیام مشروطیت هم تهران توانست درک بین‌المللی خود را نمایان سازد. تحولات عرصه بین‌الملل در تهران احساس شد و عکس‌العمل‌های مناسب آن از طرف این شهر ابراز گردید. پیروزی انقلاب اسلامی و همچنین تحولات پس از آن را هم می‌توان با شکل‌گیری هویت بین‌المللی تهران تبیین کرد. تکوین حوزه فلسفی تهران، توأم با نمایش هویت ملی ایرانی بود و این هویت، مرکزیت خود را با تکوین هویت شهر جدیدالتاسیس تهران به دست آورد. اقدام ملاعبدالله زنوزی در نگاشتن آثار فلسفی به زبان فارسی، در شروع دوران معاصر که شروع تهاجم فلسفه غربی هم هست؛ باعث اعتلای فارسی فلسفی در جهت استحکام هویت ملی بود. پایتختی تهران باعث شد که مرکزی برای هویت ملی ایرانی پیدا شود. آن چیزی که بی‌سابقه بود و پایتخت‌های قبلی در حکومت‌های گذشته، فاقد ویژگی‌هایی بودند که بتوانند به عنوان مرکز و پایتخت هویت ملی ایرانی جلوه کنند. تهران به عنوان شهری که برای پایتختی ساخته شد، نه اینکه در گذر حوادث تاریخی شکل گرفته باشد که در این ساخته شدن شهر تهران، می‌توان عناصر ملیت ایرانی را به خوبی مشاهده کرد».

فتح‌اللهی در خاتمه تصریح کرد: «نقش تهران به عنوان نماد هویت ملی ایرانی را در ابعاد دیگری چون طرح مفاهیم جدید سیاسی و پیگیری برای تحقق آن هم می‌توان جستجو کرد. همچنین حرکت جمهوری خواهی پس از مرگ محمد شاه را می‌توان از مظاهر تکاپوی هویت ملی ایرانی به حساب آورد. این حرکت جمهوری خواهی که دولت مستعجل شد؛ نشان می‌دهد که اندیشه برای عبور از نظام سلطنت و تأمل در نظام‌های بدیلی چون جمهوریت و همچنین طرح زمینه‌های مردم‌سالاری، در مقطع زمانی آن روز اتفاق افتاده است. سلطنت قاجاریه بعد از آن دیگر نمی‌توانست به عنوان مظهر و پرچم هویت ملی ایرانی نمایان شود و ایمان و وفاداری مردم را با خود داشته باشد. ایمان و وفاداری مردم در مسیری قرار گرفته بود که با فاصله گرفتن از قدرت مادی سلطنت، معطوف قدرت ملی، معنوی و دینی باشد».

نقد، معرفی و رونمایی کتاب «رتوریک: از نظریه تا نقد»

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در تلاش برای حمایت از پژوهش‌ها، پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و کتاب‌های برتر استعدادهای درخشان در حوزه علوم انسانی، به دنبال معرفی و بررسی این آثار در قالب نشست‌های تخصصی است؛ بر اساس این رویکرد، کتاب «رتوریک: از نظریه تا نقد» نوشته دکتر محمد احمدی که به تازگی از سوی انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی منتشر شده، طی نشست رونمایی، معرفی و نقد شد

در این جلسه که نوزدهم شهریور ۹۷ با حضور دکتر تقی پورنامداریان، استاد پژوهشکده زبان و ادبیات و دکتر یوسف محمدنژاد، رئیس این پژوهشکده برگزار شد، دکتر لیلا الهیان دبیر علمی نشست، دکتر آریتا افراشی و دکتر حسین صافی ناقدان نشست بودند.

در آغاز جلسه دکتر پورنامداریان در خصوص ضرورت نشر رساله‌های برتر و پرهیز از ذخیره آنها در کتابخانه‌ها سخن گفت و براهمیت این کتاب و لزوم انجام چنین تحقیق‌هایی تأکید کرد. وی سپس افزود: «بلاغت در دنیای جدید مفهومی وسیع پیدا کرده است و دیگر چنانکه قدما می‌گفتند صفت متکلم نیست، بنابراین در تلقی‌های جدید چیزی به نام فهم مشترک از متن کاملاً رنگ باخته است و عملاً متن به فهم ما فعلیت می‌بخشد. به باور ایشان نقد رتوریکی همسو با تغییر در باور انسان، تغییر کرده است و در نهایت به نظر می‌رسد نوعی بی‌معیاری با نقد زایشی بر این جریان انتقادی سایه افکنده است. با وجود این باید توجه داشت که در نهایت می‌توان تفسیر و تأویلی را قبول کرد که هم با جامعه‌شناسی گوینده و هم با ساختار متن ارتباط دارد».

در ادامه جلسه دکتر محمد احمدی، نویسنده کتاب «رتوریک از نظریه تا نقد»، ساختار کلی و محتوای اصلی آن را به اختصار معرفی کرد. وی در این جلسه درباره تاریخ تطور رتوریک، نقد رتوریکی و ارزیابی برداشت‌های موجود در باب آن و همچنین تفاوت‌های رتوریک سنتی و رتوریک جدید سخن گفت و تأکید کرد که رتوریک امروزه به فرایندی اطلاق می‌شود که در آن انسان‌ها از سمبل برای برقراری ارتباط با یکدیگر استفاده

می‌کنند. وی افزود: «نظریه‌پردازان خطابه در دوران کلاسیک و نظریه‌پردازان ارتباطات در دوران جدید، هر کدام با توجه به جهان‌بینی خود به درک این فرایند کمک کرده‌اند و نقد رتوریک، جریانی انتقادی است که با کاربست نظریه‌های کلاسیک و مدرن در باب ارتباطات درک بهتری از فرایند ارتباط به مخاطب ارائه می‌دهد». همچنین دکتر حسین صافی، ضمن نقد بخش‌های از کتاب درباره نوارسطوئیان که شالوده‌نظری کار خود را بر احکام و آرای رتوریک سنتی و به خصوص بر کتاب خطابه ارسطو قرار می‌دهند سخن گفت و یادآور شد: «شمول و فراگیری اندیشه‌های ارسطو باعث شده است که سخنان او همچنان مورد استناد پژوهندگان باشد». از نظر ایشان نقد نوارسطوئی در میان انواع متنوع نقد رتوریک عملاً تنها نوعی است که آشکارا به صورت عملی، روشی برای تحلیل ارائه می‌دهد؛ روش‌های دیگر اگرچه نام نقد را یدک می‌کشند، اما در حقیقت چیزی جز نظریه‌پردازی نیستند؛ در این روش‌ها معیار ثابتی برای تحلیل و ارزیابی مصنوعات ارائه نشده است.

دکتر افراشی، دیگر ناقد این نشست، ضمن اشاره به تفاوت‌های نظریه رتوریک در دنیای کلاسیک با نظریه رتوریک جدید، بر اهمیت مباحث رتوریک بصری در دوره جدید تأکید کرد و پیشرفت فناوری در سده بیستم را عامل چنین تحولی دانست. از نظر وی در دنیای جدید تولید و بازتولید ایماژها با سرعت و سهولت بیشتری انجام می‌شود، فن‌آوری‌های جدید نه تنها شکل‌های رسانه‌ای موجود برای انتقال ارتباطات را افزایش داده‌اند، بلکه شیوه‌های عملکرد فرایند ارتباط را نیز متحول ساخته‌اند. به موازات این پیشرفت‌ها، نظریه‌های رتوریک نیز برای انطباق با شکل‌های جدید ارتباطات از جمله ارتباطات تصویری دچار تغییر و تحول شدند. این امر باعث شد که نظریه‌پردازان رتوریک که تا پیش از این به دنبال بررسی شیوه‌های اقناع در آثار شفاهی و مکتوب بودند، به تصویر نیز توجه نشان دهند و شیوه‌های ارتباطی به کار گرفته شده در تصاویر و فیلم‌ها را نیز مطالعه کنند. دکتر افراشی همچنین افزود که تحولاتی که در نظر در عرصه مطالعات رتوریک رخ داده است، بی‌شبهت به تحولاتی که در زبان‌شناسی جدید صورت گرفته است، نیست و به طور کلی اندیشه بشر در دنیای مدرن چنین سیری داشته است. در پایان این نشست حاضران، دانشجویان و علاقه‌مندان با طرح پرسش‌هایی از نویسندگان کتاب نظر او را در باب برخی از مباحث رتوریک جویا شد

مبانی فلسفی اندیشه سیاسی امام خمینی(ره)

نودمین جلسه از سلسله جلسات نظام سیاسی اسلام در پژوهشکده نظریه‌پردازی سیاسی و روابط بین‌الملل با سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین مسیح بروجردی با عنوان «مبانی فلسفی اندیشه سیاسی امام خمینی(ره)» در تاریخ ۶ شهریور ۹۷ برگزار شد.

حجت الاسلام بروجردی در مقدمه صحبت خود با بیان اینکه مقصود از مبانی فلسفی، فلسفه سیاسی نیست، بلکه مقصود فلسفه اسلامی، مثل مباحث وجودشناسی، خداشناسی و انسان‌شناسی است، گفت: «علوم مختلفی در اندیشه سیاسی امام تأثیر دارد، مثل فلسفه دین، کلام اسلامی، فقه، تفسیر، فلسفه اخلاق و غیره که از میان آنها برای این جلسه، فلسفه اسلامی انتخاب شده است. دو بحث خیلی مهم از فلسفه، در آراء و اندیشه سیاسی امام دخالت دارد: بحث توحید از خداشناسی، بحث فطرت از انسان‌شناسی. برای این جلسه، بحث توحید را برگزیده‌ام و فرصت برای هر دو بحث وجود ندارد.»

دکتر بروجردی در ادامه بحث توحید را اینگونه تشریح کرد: «توحید دارای جنبه‌های مختلفی است: الف) توحید ذات (ب) توحید صفات (ج) توحید افعال (د) توحید در عبادت.

توحید افعال (یا توحید افعالی) یعنی در سراسر جهان هستی تنها قادر مطلق خداوند است و دیگر موجودات قدرتشان مظهر قدرت حق بوده و بدون قدرت و اراده حق تعالی هیچ فعلی واقع نمی‌شود. قدرت فقط نزد حق تعالی است و اگر همه موجودات دست به دست هم دهند، بدون اراده الهی و قدرتی که از جانب حق می‌یابند، نمی‌توانند هیچ کاری انجام دهند. توحید افعالی دارای مرتبه‌ای پایین‌تر از توحید ذات و توحید صفات است اما در زندگی عموم مردم بیش از همه مؤثر است. توحید افعالی در اخلاق، آراء اجتماعی و آراء سیاسی حضرت امام نقش مهمی دارد. توحید افعالی مرکز منظومه فکری امام یا شالوده بنای فکری امام یا سرچشمه زلال اندیشه امام است.

سخنران نشست در ادامه آثار سیاسی توحید افعالی را اینگونه معرفی کرد:

- نه شرقی، نه غربی، مستقیماً ترجمه سیاسی توحید افعالی است زیرا معنای آن چنین است که در شرق و غرب عالم ما از هیچ قدرتی هراس نداریم و بر هیچ قدرتی تکیه نمی‌کنیم و وابسته نیستیم و به هیچ قدرتی امید نداریم زیرا هیچ قدرتی غیر از خدای متعال وجود ندارد.

- نتیجه توحید افعالی با توجه به اینکه ترس را درمان می کند، آن است که ترس از حاکمان ستمگر، ترس از مرگ در راه خدا، ترس از تجهیزات ابرقدرت‌ها و غیره درمان می‌شود و این گونه ترس‌ها خودشان منشأ اطاعت و فرمانبرداری هستند.

پس با توحید افعالی جایی برای اطاعت از غیر خدا باقی نمی‌ماند. به همین جهت، حاکمانی که فاقد توحید افعالی هستند، به استثمار قدرت‌های بیگانه تن می‌دهند زیرا از تأثیر آنها بر جایگاه خود می‌ترسند.

- توحید افعالی مانع تکبر در حاکمان است زیرا متکبرین خود را برتر از دیگران می‌دانند و برای خود قدرتی برتر قائلند. در حالی که توحید افعالی حاکمان را به فروتنی می‌خواند و هیچ ارزشی را برای حاکم متکبر، در نظر عموم باقی نمی‌گذارد.

زندگی آنها دارند، دروغ می‌گویند. پس توحید افعالی راه را بر چابلوسی برای حاکمان، شایعه سازی علیه دیگران و دیگر دروغ‌ها و اتهام زنیها می‌بندد.

-توحید افعالی مانع تکبر در حاکمان است زیرا متکبرین خود را برتر از دیگران می‌دانند و برای خود قدرتی برتر قائلند. در حالی که توحید افعالی حاکمان را به فروتنی می‌خواند و هیچ ارزشی را برای حاکم متکبر، در نظر عموم باقی نمی‌گذارد.

- توحید افعالی دروغ را نیز درمان می‌کند زیرا دروغگویان به گمان آنکه مخاطبین آنها تأثیری در زندگی آنها دارند، دروغ می‌گویند. پس توحید افعالی راه را بر چابلوسی برای حاکمان، شایعه سازی علیه دیگران و دیگر دروغ‌ها و اتهام زنیها می‌بندد.

- توحید افعالی با ریاکاری نیز ناسازگار است. زیرا ریاکاران برای جلب نظر دیگران که آنها را مؤثر در زندگی خود می‌دانند دست به ریاکاری می‌زنند. موقعیت‌های ریاکاری در حوزه سیاست بسیار گسترده است. افراد برای حفظ جایگاه خود و به دست آوردن مقامات سیاسی به راحتی از این ابزار استفاده می‌کنند.

- توحید افعالی باعث آرامش و طمأنینه می‌شود زیرا همه نگرانی‌های ناشی از علل و اسباب دنیوی را حل می‌کند و همین طمأنینه باعث می‌شود عجلوانه تصمیم نگیرد و باعث صبر و استقامت در برابر مشکلات می‌شود.

مواردی که ذکر شد یا نتیجه مستقیم توحید افعالی است یا با واسطه. همچنین همه این موارد یا مورد تصریح امام است یا به آن اشاره کرده‌اند که میان این مسائل سیاسی و توحید رابطه برقرار است.

حجت الاسلام والمسلمین بروجردی در بخش آخر سخنان خود به بحث توسعه توحید افعالی به نظام اشاره داشت. توحید افعالی یک نظریه فلسفی است و قاعدتاً پذیرفتن آن نتایجی در آراء و رفتار سیاسی افراد دارد مثلاً تعیین کننده آرائی درباره حاکمان و رفتار آنها با مردم و رفتار مردم با آنها است. به نظر می‌رسد که حضرت امام(ره) پا را فراتر نهاده و می‌خواهند به ما تذکر دهند که یک نظام سیاسی در

سیاست‌های کلان، قوانین و اجرای آن می‌تواند به گونه‌ای باشد که بازتاب اعتقاد به توحید افعالی است؛ نه آنکه حاکمان چنان باشند یا مردم. من فقط یک نمونه از عبارت ایشان را می‌خوانم: «ما اگر توانستیم

نظامی بر پایه‌های نه شرقی نه غربی واقعی، و اسلام پاک منزه از ریا، خدعه و فریب را معرفی کنیم، انقلاب پیروز شده است» (صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۱۴۳). به نظر می‌رسد ایشان میان موحد بودن حاکم و مردم با موحد بودن حکومت، فرق می‌گذارند، همان گونه احتمال دارد میان ریاکار بودن، دروغگو بودن، فریبکار بودن، ظالم بودن حاکم و نظام حاکم نیز فرق باشد. آنچه بیان شد نتیجه علم به توحید افعالی

نیست بلکه نتیجه ایمان قلبی به آن است.

در پایان جلسه نیز پرسش و پاسخ بین اعضای شرکت‌کننده و سخنران انجام شد.

ظرفیت‌ها و تنگناهای روابط ایران و اروپا (به‌ویژه فرانسه) پس از خروج آمریکا از برجام

نشست راهبردی پژوهشکده نظریه‌پردازی سیاسی و روابط بین‌الملل با موضوع؛ «ظرفیت‌ها و تنگناهای روابط ایران و اروپا (به‌ویژه فرانسه) پس از خروج آمریکا از برجام» در تاریخ ۲۶ تیر ۹۷ با سخنرانی دکتر علی آهنی برگزار شد که اهم محورهای این سخنرانی از نظر تان می‌گذرد:

دکتر آهنی در شروع سخنانش گفت: «با توجه به رویکرد ترامپ و خروج آمریکا از برجام، آیا می‌توانیم روی همکاری اروپا برای حفظ برجام حساب کنیم و چقدر می‌توان حساب باز کرد و در نهایت چه باید کرد؟ روابط ایران و اروپا دو ویژگی مهم دارد که عبارت از قدمت طولانی بیش از ۵۰۰ سال روابط و دیگر چند بُعدی بودن روابط (عملی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و غیره) است. ما با اروپا، به‌خصوص با کشور فرانسه روابط متنوع و گسترده‌ای (سیاسی، اقتصادی، تجاری، صنعتی، علمی و فرهنگی و...) داریم».

آهنی تأکید کرد که بعد از پیروزی انقلاب فراز و نشیب‌های زیادی داشته است. وی اهم عواملی دخیل در روابط ایران و اروپا را به شرح زیر برشمرد:

۱. ابهام در ماهیت نظام جمهوری اسلامی ایران از سوی اروپایی‌ها.
۲. تبلیغات سوء مخالفین (منافقین، لابی صهیونیستی، عرب‌ها و غیره).
۳. تفاوت ارزش‌های اعتقادی ایدئولوژیک.
۴. اختلاف رویکردهای سیاسی میان ایران و اروپا.

وی افزود: «پس از پیروزی انقلاب در مقطعی اروپا به عنوان شریک اصلی تجاری ایران حساب می‌شد. روابط تجاری ایران و اروپا در سال ۲۰۰۸، حدود ۳۷ میلیارد یورو بود که پس از تحریم‌ها این روابط به رقم حدود ۶ میلیارد یورو کاهش پیدا کرد. پس از توافق برجام و در سال ۲۰۱۷، حجم مبادلات مجدداً به ۲۱ میلیارد یورو رسید. با کشور فرانسه نیز حدود پنج و نیم میلیارد یورو روابط داشتیم که با آغاز تحریم‌ها به ۵۰۰ میلیون یورو کاهش پیدا کرد و این رقم پس از برجام و به دنبال سفر رئیس‌جمهور اسلامی ایران به پاریس به رقم ۲.۸ میلیارد یورو رسید».

دکتر آهنی ضمن اشاره به سابقه ۳۰۰ ساله روابط ایران و فرانسه، گفت: «حضور امام خمینی در فرانسه فضای خوبی ایجاد کرده بود که می‌توانست روابط راهبردی میان جمهوری اسلامی ایران و فرانسه را شکل دهد اما

متأسفانه اینگونه نشد. البته در این امر شرایطی دخیل هستند. به طور مثال، یکی از ویژگی‌های دولت فرانسه لائیک بودن آن است و این امر نگرانی آنها از یک حکومت دینی را همواره در پی داشته است. ضمن اینکه عوامل مختلف دیگری نیز روابط هر کشور را به بهانه‌های پی در پی کاهش می‌داد. کشور عربستان از زمان ریاست جمهوری فرانسوا میتران یک رابطه استراتژیک با فرانسه ایجاد کرد. در آن مقطع عربستان سرمایه‌گذاری کلانی در فرانسه داشت که این امر اقتصاد فرانسه را از سقوط نجات داد. این روابط پس از آن در دوره‌های مختلف ادامه پیدا کرد. فعالیت‌های منافقین نیز تأثیر زیادی در روابط ایران و فرانسه ایجاد کرد. در دولت سارکوزی روابط ایران و فرانسه تحت شعاع مباحث هسته‌ای ایران قرار گرفت و در آن مقطع حتی سفر اساتید و محققین فرانسوی به ایران ممنوع شد. پس از برجام ما مشاهده دوره جدیدی در مناسبات با اروپا و فرانسه بودیم و سفرهای سطح بالایی میان مقامات ایران و اروپا و به خصوص با فرانسه در دوران اولاند انجام شد».

آهنی ادامه داد: «در دوران مکرون و نگاه اروپا محور او، امید می‌رفت روابط سطح بهتری پیدا کند اما چند مانع ایجاد شد. یکی از آنها حلقه نئوکان‌های فرانسه است که سابقه آن به اواخر دوره شیراک و عدم همراهی فرانسه با آمریکا در حمله به عراق برمی‌گردد. نئو محافظه‌کاران فرانسوی خواهان جلوگیری از کاهش مناسبات و کنترل تنش در روابط آمریکا و فرانسه بودند. اوج قدرت این حلقه در دوران سارکوزی بود. در دوره اولاند نیز این حلقه همواره قدرت داشت، اما از زمان مکرون در این حلقه شکاف ایجاد شد. اما الان دوباره شاهد فعالیت بیشتر این حلقه هستیم و حتی می‌بینیم در سفر مکرون به نیویورک، وی ناقص بودن برجام را مطرح کرد. با چرخش مواضع فرانسه، روابط دو کشور ایران و فرانسه تحت تأثیر قرار گرفت. در مجموع می‌توان گفت ظرفیت روابط ایران با اروپا در ابعاد مختلف بسیار بالاست و می‌توان آن را شیوه‌های مختلفی ادامه داد».

دکتر آهنی در رابطه با برجام و اروپا توضیح داد: «برجام برای اروپا جدا از منافع اقتصادی از حیث امنیتی و اعتباری نیز حائز اهمیت است. البته در مقطعی فرانسه احساس کرد که منافی در اثر امضای موافقت‌نامه اروپا و آمریکا با ایران حاصل آن کشور نمی‌شود، اما در مذاکرات بعدی احساس شد برجام منافی برای فرانسه و اروپا دارد و نگرانی‌های اروپا از اشاعه هسته‌ای در منطقه تا حدود زیادی برطرف شد».

آهنی ضمن بیان اینکه رویکرد سخت ترامپ در مواقع مختلف در روابط با اروپا، طرف اروپایی را ترغیب به ماندن و تداوم برجام کرده است، گفت: «خواستار ترامپ این بود که بلافاصله پس از اعلام خروج از برجام، ایران نیز واکنش تندی نشان دهد و او بتواند مجدداً ایران را تحت فصل ۷ منشور قرار دهد. اما فرصتی که ایران با اروپا و روسیه و چین برای ترمیم برجام ایجاد کرد، این خواست ترامپ را ناموفق کرد. در این چهارچوب اروپا از طریق شرکت‌های خصوصی و کوچک به دنبال تداوم و مناسبات با ایران هستند و به نوعی فروش نفت ایران را تضمین کنند. احتمال می‌دهم که بسته اروپایی‌ها مطلوب ما نخواهد بود، اما ما باید مذاکره و روابط را ادامه دهیم و بهانه به اسرائیل غاصب و آمریکا برای کشیدن پرونده ایران به شورای امنیت ندهیم».

وی در پایان گفت: «به نظر من اروپا توان مقاومت در مقابل آمریکا را ندارد و امید زیادی به آنها نمی‌توان داشت. اما این امر به معنی تسریع روند خروج ما از برجام نیست و همچنان فرصت‌هایی در رابطه با اروپا به ویژه در حوزه‌های فکری و اندیشه‌ای مهیاست. لازم است اهرم‌های فشار در تعامل با اروپا را جستجو کنیم».

اروپا در بحث‌های مهاجرت بسیار آسیب‌پذیر است به خصوص پس از ظهور داعش و هجوم آوارگان به غرب آنها واکنش نشان دادند. جمهوری اسلامی ایران طی ۴۰ سال با پذیرایی از آوارگان افغانی و عراقی، جلوی مهاجرت بسیاری از آنها به اروپا را گرفته است. این امر می‌تواند اهرم فشار به اروپا باشد که جمهوری اسلامی مهاجرت (افغان‌ها) به سمت اروپا را مانع نشود. اروپا آسیب‌پذیری زیادی از تروریسم دارد. مبارزه جمهوری اسلامی ایران با تروریسم، برای آنها فضای حیاتی ایجاد کرده است، در حالی که هزینه‌ای در این زمینه پرداخت نکرده‌اند. مبارزه با موادمخدر توسط ایران نیز شرایط نسبتاً مناسبی برای اروپا ایجاد کرد و جلوی ترانزیت مقادیر زیادی از مواد مخدر به اروپا را گرفت. اروپا در این زمینه‌ها باید با جمهوری اسلامی ایران همکاری کند و در هزینه‌های آن شریک شود. همچنین برگزاری نشست‌های دوجانبه میان اندیشکده‌های ایران و اروپا می‌تواند زمینه‌های مثبتی را ایجاد کند».

جمع‌بندی سخنرانی:

- مسائل سیاست خارجی منفک از سیاست داخلی نیست. لذا در تحلیل مسائل مختلف باید این دو مؤلفه را در نظر بگیریم. از نگاه طرف خارجی موضوع انسجام داخلی در داخل کشور ما بسیار مهم است.
- روابط ایران و اروپا (به خصوص فرانسه) پس از انقلاب از عدم اعتماد متقابل همواره رنج برده است. باید مکانیزمی برای ایجاد اعتماد متقابل ایجاد شود.
- منافع و نگرانی‌های اروپا نسبت به آمریکا در خصوص ایران در منطقه متفاوت است. اما در خصوص امنیت اسرائیل کاملاً اتفاق نظر دارند. این امر همیشه میان ایران و اروپا مشکل‌زا خواهد بود. به‌رغم اینکه اروپائیان منافع مشترک زیادی با آمریکا دارند در برخی مسائل پیرو آنها هستند و اما این امر باعث نمی‌شود از ظرفیت‌های اروپایی‌ها استفاده نکرد. باید دغدغه آنها فهمیده شود، منطق ما را بشنوند. اروپا دغدغه فعالیت‌های موشکی ایران را دارد.
- در حال حاضر فضای مناسبات ایران و اروپا، فضای گفتگوی انتقادی نیست، اما می‌توانیم در بحث‌های مختلف با اروپایی‌ها مذاکره کنیم. اروپایی‌ها نقدهای حقوق بشری به ما دارند و نسبت به قوه قضاییه نیز نقدهای دارند. لذا در این زمینه‌ها طرفین باید مذاکرات مستقیم با یکدیگر داشته باشند تا فضای موجود تلطیف شود.
- فرانسه نقش منطقه‌ای ایران را به خوبی می‌داند، اما سیاست‌های آنها نسبت به منطقه غیر واقعی است. باید آنها را نسبت به تحولات منطقه توجیه کرد.
- خباث فرانسوی‌ها از انگلیسی‌ها نسبت به ایران کم نیست. انگلیسی‌ها در خیلی مسائل مانند برخورد با اسلام‌گرایان نسبت به فرانسه نرم‌تر برخورد می‌کنند، البته این به معنی عدم کار با آنها نیست.

نقد ادبی در ادبیات عربی و فارسی

روز شنبه ۱۰ شهریور ۱۳۹۷ نشستی با عنوان: «نقد ادبی در ادبیات عربی و فارسی» در سالن اندیشه پژوهشگاه برگزار شد.

در ابتدای نشست دبیر و مترجم جلسه دکتر یدالله رفیعی ضمن تشکر از دکتر عیسی علی‌عاکوب، استاد دانشگاه حلب سوریه و حضار در جلسه، در معرفی آقای دکتر عاکوب و آثار علمی وی مطالبی را بیان کرد. در ادامه دکتر عاکوب ضمن تشکر از مهمان‌نوازی مسئولان پژوهشگاه گفت: «من متخصص نقد ادبی در زبان فارسی و عربی هستم و کتابی با عنوان «التفکیر النقدي عند العرب» تألیف کرده‌ام. واژه نقد از نظر لغوی از سه حرف نون قاف و دال تشکیل شده است که هر سه از حروف صحیح به شمار می‌روند و از آنجا

که واژه نقد بر کشف و اظهار و ابراز دلالت دارد بین لفظ این واژه و معنای آن ارتباط وجود دارد و از سوی دیگر ناقد به کسی گفته می‌شود که درهم و دینار یعنی طلا و نقره را از هم جدا می‌کند. بر این اساس یک نقاد باید با بررسی کلام، سره را از ناسره تشخیص دهد و ابهامات آن را بیان کند. وی درباره تعریف شعر گفت: «شعری کلامی است که نسبت به دیگر کلام‌ها متمایز باشد و ضمن اینکه باید با احساس بیان شود با سخنان عادی فرق می‌کند». وی درباره مولوی گفت: «مولوی با تمام شاعران ایرانی فرق می‌کند روح کلام در اشعار مولانا بیشتر از ابیات اوست مولوی به قلب توجه زیادی دارد زیرا او معتقد است اگر قلب از غیر خدا خالی شود به سمت خدا متوجه می‌شود».

دکتر عاکوب درباره ویژگی‌های زبان عربی و فارسی گفت: «زبان عربی به کثرت تراکیب معروف است و این امر در زبان‌های دیگر کمتر دیده

می‌شود به عنوان مثال در قرآن کریم وقتی فرشتگان نزد ابراهیم آمدند و گفتند: «سلاماً ولی ابراهیم در جواب آنها گفت: «سلاماً» این دو ترکیب متفاوت است زیرا «سلاماً» مفعول مطلق برای فعل محذوف است پس جمله فعلیه است و جمله فعلیه از حدوث و زمان تشکیل می‌شود. ولی ترکیب «سلاماً» جمله اسمیه است و از آنجا که جمله اسمیه بر حدوث و زمان دلالت ندارد تأکیدش از جمله فعلیه بیشتر است بر این اساس می‌توان گفت هنر عرب فقط کلام است. ولی از آنجا که ایرانی‌ها بسیار و دوست داشتنی هنرمندند، زبان فارسی در ایران بیشتر از یک زبان است بلکه سراسر تصویر است. در مقایسه زبان فارسی و زبان عربی از نظر پرداختن به تصویر بیتی از بشار را با شعری از مولوی مقایسه کرد. بشار می‌گوید:

إن فی بردی جسماً ناحلاً لو توکات علیه لأنهدم

جسم من بسیار ضعیف است که اگر به آن تکیه کنی چیزی از آن باقی نمی‌ماند.

ولی شاعر ایرانی همین موضوع را در زبان فارسی با تصویر چنین بیان می‌کند:

یک موی بدزدیدم از دو زلفت چون زلف زدی ای صنم به شانه

چونانش به سختی همی کشیدم چون مور که گندم کشد به خانه

با موی به خانه شدم پدر گفت: منصور کدام است ازین دوگانه».

وی در بخش دیگری از سخنانش به فرهنگ غنی ایرانی اشاره کرد و حضاران را این چنین مورد خطاب قرار داد و گفت: «ای برادران ایرانی من با اینکه من بسیار از آثاری غربی را در حوزه فرهنگ و ادب از انگلیسی به عربی ترجمه کردم، و نیز در ادبیات فارسی برخی آثار ادبی را به عربی ترجمه کرده‌ام ولی به این نتیجه رسیده‌ام که فرهنگ شما ایرانی‌ها بسیار بالاتر از فرهنگ غربی‌ها است و من از ادبیات فارسی بیشتر آموخته‌ام و خودم را به فرهنگ ایران وابسته می‌دانم. وی درباره قدمت فرهنگ و ادب در ایران اضافه کرد که ایرانی‌ها در ابتدا فهمیدند که قرآن کریم دریای وسیعی است و آنها کسانی بودند که زبان عربی را ارتقا بخشیدند ما باید از قرآن چنان استفاده کنیم که اجداد ما استفاده کردند. وی در پایان از حضار بسیار تشکر کردند. در پایان جلسه حضار سؤالات خود را مطرح کردند که دکتر عاکوب نیز به آنها پاسخ داد».

بشار می گوید:
إِن فِی بَرْدِی جِسْمًا نَاحِلًا لَوْ تَوَكَّاتٍ عَلَیْهِ لِأَنهَدِم
جِسْمَ مَنْ بَسِیَّارٌ ضَعِیْفٌ اسْتِ که اگر به آن تکیه کنی چیزی از آن باقی نمی ماند.

ولی شاعر ایرانی همین موضوع را در زبان فارسی با تصویر چنین بیان می کند:

یک موی بدزدیدم از دو زلفت چون زلف زدی ای صنم به شانه
چونانش به سختی همی کشیدم چون مور که گندم کشد به خانه
با موی به خانه شدم پدر گفت: منصور کدام است ازین دوگانه

وی در بخش دیگری از سخنانش به فرهنگ غنی ایرانی اشاره کرد و حاضران را این چنین مورد خطاب قرار داد و گفت: ای برادران ایرانی من با اینکه من بسیار از آثاری غربی را در حوزه فرهنگ و ادب از انگلیسی به عربی ترجمه کردم، و نیز در ادبیات فارسی برخی آثار ادبی را به عربی ترجمه کرده‌ام ولی به این نتیجه رسیده‌ام که فرهنگ شما ایرانی‌ها بسیار بالاتر از فرهنگ غربی‌ها است و من از ادبیات فارسی بیشتر آموخته‌ام و خودم را به فرهنگ ایران وابسته می‌دانم. وی درباره قدمت فرهنگ و ادب در ایران اضافه کرد که ایرانی‌ها در ابتدا فهمیدند که قرآن کریم دریای وسیعی است و آنها کسانی بودند که زبان عربی را ارتقا بخشیدند ما باید از قرآن چنان استفاده کنیم که اجداد ما استفاده کردند. وی در پایان از حضار بسیار تشکر کردند.

در پایان جلسه حضار سؤالات خود را مطرح کردند که دکتر عاکوب نیز به آنها پاسخ داد

مدرسه تابستانی با موضوع «اخلاق»

به همت معاونت فرهنگی - اجتماعی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و با همکاری پژوهشکده اخلاق و تربیت این پژوهشگاه، سومین مدرسه تابستانی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با موضوع «اخلاق» از تاریخ ۲۴ تا ۲۷ تیرماه ۱۳۹۷ در سالن حکمت پژوهشگاه برگزار شد. در این جلسات ۴ موضوع «اخلاق و معنویت»، «اخلاق و جنسیت»، «اخلاق و محیط زیست» و «اخلاق و بازار» مورد بحث و بررسی قرار گرفت که در ادامه گزارش مختصری از هر کدام ارائه می‌گردد.

اخلاق و معنویت

اولین جلسه از درس گفتارهای اخلاق به موضوع «اخلاق و معنویت» اختصاص داشت. دکتر ناصر مهدوی از اساتید دانشگاه، معنویت را رها شدن از سبکی تحمل ناپذیر زندگی سطحی و دست یافتن به درک درست و واقعی از جهان هستی توصیف و خاطر نشان کرد: معنویت درک واقع بینانه از زندگی و موجب رستگاری است.

ناصر مهدوی با بیان اینکه ما تنها به اندازه ظرفیت ذهنمان با مفاهیم و پدیده‌ها از جمله مفهوم معنویت آشنا می‌شویم، اظهار کرد: ویژگی‌های مفاهیم ذره ذره آشکار شده و این که ما فرض کنیم همه زوایای یک حقیقت را دانسته‌ایم نوعی رئالیسم خام است. وی در همین زمینه به درگیری مستمر ذهن و عین و سیال بودن معرفت اشاره کرد و گفت: «تنها از طریق درگیری بین ذهن و عین است که اندکی از حقیقت آشکار می‌شود». استاد دانشگاه فردوسی مشهد با اشاره به اینکه هر آنچه به زندگی انسان معنا می‌بخشد امر متعالی نیست، گفت: «پول و جاه و مقام از بین می‌رود و انسان را دچار حسرت می‌کند؛ آن زمان که انسان نسبت به رشد و کمال خود حساس می‌شود، معنویت آغاز شده است».

مهدوی سپس به برخی ویژگی‌های افراد غیر معنوی اشاره و تشریح کرد: ویژگی اصلی این افراد داشتن عطش برای کام‌جویی از لذایذ ظاهری و دنیوی است؛ آنجا که «خواستن» و «داشتن» جای پرداختن به نیازهای واقعی را می‌گیرد. وی افزود: «در چنین حالتی ماهیت زندگی به دست آوردن‌ها و از دست دادن‌های مکرر است که انسان را دچار ملال می‌کند».

مهدوی پا گذاشتن به عرصه معنویت را همراه با برپا شدن یک غوغا در وجود انسان توصیف کرد و گفت: «از نقطه نظر مولانا این نقطه از زندگی انسان آغاز سعادت، رستگاری، رهایی و نیز موهبت خداوند است. وی با تصریح اینکه برخی با رسیدن به این نقطه به جنون و دیوانگی دچار می‌شوند، خاطر نشان کرد: انسان در این جاست که به بی‌قرار بودن عالم پی می‌برد و می‌کوشد تا از این فضای ملال‌آور و تکراری بیرون بیاید».

استاد دانشگاه فردوسی مشهد با اعلام این که اولین اتفاق برای انسان معنوی در ذهن رقم می‌خورد، تأکید کرد: «در این نقطه جهش، انسان به قید و بندهایی برای خود معتقد شده و به سطح بالاتری از زندگی دست می‌یابد. چنین انسانی به فقر و بی‌عدالتی حساس است، اما این که برای انسانی دیگر به صرف داشتن جاه و مقام، ارزش قائل شود، معنا ندارد». مهدوی معنویت را نوعی بیداری و درک واقعی از جهان دانست و گفت: «انسان معنوی در عین حال که به فانی بودن جهان پی برده است، نسبت درستی با آن برقرار می‌کند. وی سپس به ویژگی‌های افراد معنوی پرداخت و گفت: ویژگی اصلی این افراد، داشتن تعلقات کمتر و وارستگی رفتاری است؛ چرا که بسیاری از رنج‌ها از تعلقات ما ناشی می‌شود. وی تأکید کرد: چنین انسان‌هایی هستی را پایان‌پذیر، اما انسان را یک موجود پایان‌ناپذیر می‌دانند. این معنا به نوعی به امکان تناسخ نزدیک می‌شود».

اخلاق و جنسیت

در دومین روز از مدرسه تابستانی، موضوع «اخلاق و جنسیت» مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در بخش نخست این موضوع دکتر مهنوش هدایتی عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به سطوح استدلال اخلاقی کلبگ (روانشناس مطرح امریکایی) اشاره کرد و گفت: به اعتقاد او اغلب افراد تنها به مرحله چهارم رشد

اخلاقی رسیده و تنها در جوامع آرمانی یا پیشرفته و دموکرات است که افراد می‌توانند به سطوح پنجم و ششم رشد اخلاقی دست یابند. مهنوش هدایتی در ادامه به تشریح رویکرد «اخلاق و مراقبت» یا «اخلاق عشق» پرداخت و تأکید کرد: اخلاق یا تفکر مراقبتی، نوعی ایمان است مبتنی بر آن که جهان می‌تواند جای بهتری برای زیستن باشد.

وی سطح اول را «اصول اخلاقی پیش عرفی» عنوان و تشریح کرد: «تا چهار سالگی کودکان اخلاق خودمحور داشته و در واقع هر چیز درست یا غلط را مربوط به خود می‌پندارند. همچنین کودکان از سن چهار تا هفت سالگی از تفکر اخلاقی «اطاعت بی‌قید و شرط» پیروی کرده و مراجع قدرت (مادر، پدر، معلمان و غیره...) را خدایان زمینی می‌پندارند. در سنین مدرسه و بین هفت تا ده سالگی کودک سطح اخلاقی منفعت‌طلب یا به عبارتی درستکاری به منظور دریافت پاداش را پی می‌گیرد. این در حالی است که بسیاری از افراد بزرگسال در این سطح اخلاقی مانده‌اند».

وی سطح دوم را «اصول اخلاقی عرفی» نام برد و توضیح داد: «افراد در سنین ۱۰ تا ۱۳ سالگی اخلاقیات را رعایت می‌کنند تا انسان خوبی تلقی شوند؛ این سطح تفکر، اطاعت از قانون و حفظ نظم اجتماعی را براساس تطابق میان فردی یا تایید طلبی به دنبال دارد. در سطح سوم اصول اخلاقی یعنی پساعرفی ما وارد تفکر تحلیلی، گزاره‌ای و منطقی خود شده و نسبت به مسائل پیرامونمان احساس مسئولیت داریم». دکتر هدایتی سپس به دیدگاه گیلیگان، دستیار پژوهشی کلبگ، درباره اخلاق زنانه پرداخت و توضیح داد: «در پژوهشی که او انجام داد، اخلاقیات زنان در یک چالش واقعی به آزمایش گذاشته شده و این نتیجه حاصل شد که زنان بیشتر از مردان به رابطه خود با جهان اطراف اهمیت می‌دهند؛ به عبارتی مدل‌های اخلاقی زن‌ها بر مراقبت از یک شخص دیگر متمرکز شده است».

هدایتی در همین زمینه به سه سطح اخلاقی "جهت‌یابی به سمت بقا" (پیش‌قراردادی)، "خشنودسازی تام" (قراردادی) و "مراقبت جامع و یکپارچه" (فراقراردادی) اشاره و تشریح کرد: «گذرگاه نخست اخلاقی در سطح اول حرکت از خودخواهی به سمت احساس مسئولیت نسبت به دیگران است، این در حالی است که در سطح دوم فرد گمان می‌برد به دنیا آمده تا به جهان خدمت برساند».

وی در خصوص مراقبت جامع و یکپارچه توضیح داد: «در این سطح، فرد خود را یک خود بزرگ تعریف کرده و بسیاری عناصر دیگر این جهان را در دل آن قرار می‌دهد؛ برای مثال، گاه دست به فداکاری می‌زند، در عین حال که از خود نیز مراقبت می‌کند».

عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی وضعیت فراقراردادی را به «رویکرد اخلاق و مراقبت» یا «اخلاق عشق» نسبت داد و گفت: «علت این نام‌گذاری این است که مفهوم ارتباط در این سطح از اخلاق از اهمیت بسزایی برخوردار است. عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تفکر مراقبتی را تعهد قلبی و تفکر مشتاقانه نسبت به موضوعی که فرد به آن می‌اندیشد تعریف و اضافه کرد: این نوع تفکر برای ارزش‌ها، ارزش‌قائل است و به نوعی پیوند زدن میان اندیشه و عاطفه به حساب می‌آید».

هدایتی با اشاره به اینکه پی‌گرفتن این نوع تفکر باید بنا بر نوعی زندگی اخلاقی، آزمون شده و متعهدانه باشد، تاکید کرد: «مراقبت، حیطه‌های حس کلی فرد نسبت به جهان پیرامونش، ارزش‌های فرد، آنچه فرد احساس می‌کند در حمایت از ارزش‌ها و موضوعات مهم زندگی او کارساز است و نیز آنچه فرد به عنوان یک آرمان در سر دارد را شامل می‌شود».

وی در پایان خاطرنشان کرد: «در این سطح اخلاقی نوعی ایمان و تعهد به قدرت تفکر برای کمک به اصول اهداف اخلاقی وجود دارد، به عبارتی این مطرح می‌شود که فرد می‌تواند به اندازه سهم خود در اصلاح جهان مؤثر باشد».

در بخش دوم این جلسه که به صورت خصوصی برگزار شد، خانم دکتر عفت السادات مرقاتی خوئی عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران مباحثی را در خصوص اخلاق جنسی در ایران مطرح نمودند.

اخلاق و محیط زیست

در روز سوم از مدرسه تابستانی اخلاق، آیت الله دکتر محقق داماد مباحث خود را با موضوع «اخلاق و محیط زیست» ارائه کردند. عضو پیوسته فرهنگستان علوم ضمن تشریح رابطه انسان و محیط زیست، بحران محیط زیست را یک بحران اخلاقی دانست و گفت: طبیعت یک فضای الهی و قدسی است و انسان نیز باید حافظ خوبی‌ها و طهارت زمین باشد.

آیت‌الله دکتر مصطفی محقق‌داماد با بیان اینکه استفاده از تعبیر بحران محیط زیست به یک قرن هم نمی‌رسد، اظهار کرد: «این بحران با ظهور مدرنیته آغاز شده و امروز به اوج خود رسیده است. تا پیش از مدرنیته، انسان خودش را جزئی کوچک از جهان می‌دانست، در حالی که اکنون در تقابل با آن قرار دارد». وی در همین زمینه به رابطه انسان مدرن با طبیعت پرداخت و گفت: «بشر قبلاً طبیعت را به منزله مادر مهربان خود در نظر می‌گرفت و از آن ارتزاق می‌کرد، این در حالی است که بشر امروزی بر مبنای اندیشه، انسان محوری، اراده و عقل خود را محور تلقی کرده و براساس آن منفعت‌طلبی را نیز اصل بهره‌برداری از طبیعت قرار داده است؛ بدین ترتیب تا آن‌جا که اقتضای منفعتش باشد در طبیعت استیلا پیدا می‌کند». محقق‌داماد با اشاره به مقاله، «ریشه‌های تاریخی بحران زیست‌محیطی ما» اثر لین وایت در مجله ساینس، توضیح داد: «نویسنده در این مقاله سرمنشاء این بحران را دو دین الهی یهودیت و مسیحیت دانسته است؛ چرا که این دو، بشر را به اصطلاح لوس کرده و چنین القا کرده‌اند که جهان از آن بشر است و او می‌تواند تا آن‌جا که باید از آن بهره‌برداری کند». وی سپس به کتاب «بشر و جهان طبیعی؛ تاریخ حساسیت مدرن» کیت توماس اشاره کرده و گفت: «در این کتاب نیز نه تنها مقاله قبلی تایید شده، بلکه اسلام نیز در زمره همین ادیان آمده است».

رئیس گروه حقوق دانشگاه شهید بهشتی ضمن انتقاد از عدم تسلط جامع نویسندگان غربی بر قرآن و صرف تأکید بر چند آیه با این مضمون که زمین و آسمان‌ها برای بشر آفریده شده است، تصریح کرد: «برای نقد این دیدگاه باید بر دانش الهیات مسلط باشیم، این در حالی است که در جامعه ما کمتر به الهیات به عنوان یک دانش نگاه شده، اما باید گفت که وسیع‌ترین و عمیق‌ترین دانش الهیات استم».

محقق‌داماد با بیان اینکه برای فهم نظر اسلام و الهیات اسلامی درباره محیط زیست باید به سه ضلع خدا، انسان و جهان پرداخته شود، تصریح کرد: باید این سؤالات را مطرح کرد که خداوند یعنی چه؟ رابطه خدا با جهان چگونه است؟ جهان چگونه به خدا مربوط می‌شود؟ وی تأکید کرد: مسئله اصلی در مورد خدا، اثبات آفریدگار بودن خداوند نیست، بلکه باید دید نقش او در این جهان چیست یا به عبارتی جهان چگونه به خداوند مربوط می‌شود.

محقق‌داماد تصریح کرد: «جان ما در همه جای بدن ما است، روزی از آن جدا می‌شود، اما همچنان باقی می‌ماند. طبق تشریح غزالی، رابطه خداوند با جهان نیز همچون رابطه جان با بدن است؛ پروردگار (بلا تشبیه) جان جانان این جهان است. وی سپس به ضلع انسان پرداخت و با اشاره به اینکه بر طبق آموزه‌های مسیحی زمین تبعیدگاه بشر است، تصریح کرد: در قرآن چنین آمده که توبه بشر در بهشت پذیرفته شده و او برای آباد نگاه داشتن زمین آمده تا حافظ خوبی‌ها و طهارت آن باشد».

عضو پیوسته فرهنگستان علوم بشر را خلیفه زمین و نمونه خداوند در زمین نامید و گفت: «هر بشری به سهم خود یک آفریدگار است، وظیفه سلبی او فاسد نکردن زمین و وظیفه ایجابی او، آباد کردن آن است. ادبیات اسلامی دو مام برای بشر قائل شده است؛ یکی مادر اوست و دیگری سرزمینی است که در آن زندگی می‌کند. این رابطه، رابطه تسخیری است، اما باید بر مبنای عشق باشد».

اخلاق و بازار

در روز چهارم از مدرسه تابستانی دکتر دینی ترکمانی عضو هیأت علمی مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی مباحث خود را با موضوع «اخلاق و بازار» ارائه کرد. وی با اشاره به اهمیت موضوع اخلاق و بازار تأکید کرد: در جامعه‌ای که به واسطه عملکرد نادرست نظام حکمرانی آن، به بی‌اعتمادی اجتماعی گرفتار شده، پروژه‌هایی که مستلزم همکاری اجتماعی هستند با شکست مواجه شده و پدیده موسوم به «سواری مجانی» در آن به وفور اتفاق می‌افتد.

عضو هیئت علمی مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی ضمن تشریح رابطه اخلاق و بازار، به دیدگاه «اجتماع گرای اخلاق» پرداخت و با اشاره به اینکه تودرتویی نهادی و موازی کاری در نظام حکمرانی به بی‌اعتمادی و افول سرمایه اجتماعی می‌انجامد، خاطرنشان کرد: «پیشرفت اقتصادی در گرو تغییر اتمسفر جامعه و مطالبه خواهی اجتماعی است».

علی دینی ترکمانی در درس گفتار «اخلاق و بازار»، با بیان اینکه رابطه اخلاق و علم در دو دیدگاه پوزیتیویستی و غیرپوزیتیویستی به علم تعریف می‌شود، توضیح داد: «در دیدگاه نخست بررسی صحت و سقم گزاره‌های اخلاقی از طریق شواهد آماری و تجربی امکان پذیر است. این در حالی است که در دیدگاه غیر پوزیتیویستی به علم، چنین گزاره‌هایی صرفاً ارزشی و اخلاقی تلقی شده و بسته به دیدگاه‌های هنجاری و اخلاقی افراد متفاوت است».

وی با این مقدمه که هیچ یک از ما گریزی از گزاره‌ها و قضاوت‌های اخلاقی نداریم و اینکه اخلاقیات از جنس گزاره‌های آزمون پذیر تجربی نیست، به وجود رگه‌هایی از هر دو دیدگاه فوق در اخلاق اشاره و اظهار کرد: بنابراین چنین می‌توان عنوان کرد که دوگانه‌سازی رابطه اخلاق و علم اساساً اشتباه است. عضو هیئت علمی مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی تهران در همین زمینه به دیدگاه «آمارتیاسن» (برنده هندی جایزه نوبل اقتصاد) ارجاع داد و گفت: «به تعبیر او گزاره‌های اخلاقی، که درباره آن‌ها تا حدی اجماع جهانی نیز وجود دارد، در هیچ یک از دیدگاه‌های پوزیتیویستی و غیر پوزیتیویستی به علم نگنجیده و به عبارتی هم اخلاقی و هم علمی به حساب می‌آیند».

دینی ترکمانی با تأکید بر اینکه چنین گزاره‌هایی از تجربه زیست آدم‌ها برخاسته است، گفت: «آدمی همواره ناگزیر به پاسخ به این سوال سقراط است که سعادت واقعی در گرو چه نوع زندگی است؛ ساز خود را زدن یا پایبندی به این بیت از سعدی که «بنی آدم اعضای یکدیگرند، که در آفرینش ز یک گوهرند» وی آن‌گاه به اخلاق در بازار ذیل اخلاق اجتماعی پرداخت و گفت: در این خصوص می‌توان از دو دیدگاه «بازارگرای آزاد» و «دیدگاه اجتماعی» نام برد. طبق دیدگاه نخست، ارزشی بالاتر از آن نیست که حرمت فردی به رسمیت شناخته شود. به دنبال تحقق چنین موضوعی هماهنگی طبیعی میان منافع فردی و جمعی نیز حاصل می‌شود. در این دیدگاه چنان‌که به دنبال منافع خود باشیم، منافع دیگران نیز به بهترین شکل تأمین شده و هیچ نیازی به کنترل مرکزی یا دولتی این موضوع نیست».

دینی ترکمانی تاکید کرد: «منفعت‌طلبی شخصی انگیزه برای مبادلات را ایجاد کرده و تقسیم کار اجتماعی حاصل می‌شود. در پی آن نیز تخصص، اختراع و نوآوری به وجود آمده که این به معنی رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی است؛ بدین ترتیب ساز و کار بازار مبتنی بر یک سیستم خودجوش و طبیعی تلقی می‌شود. وی با بیان اینکه در دیدگاه «اجتماع گرا» مسئله عملکرد نظام حکمرانی مطرح می‌شود، توضیح داد: در این دیدگاه دولت‌های سوسیال دموکرات، جامعه اخلاق مدار تکامل یافته به حساب می‌آیند؛ جوامعی که تامین حداقلی نیازهای اساسی همه افراد را مد نظر قرار داده‌اند».

عضو هیئت مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی خاطرنشان کرد: «اخلاق اجتماعی در گرو یک سامانه اجتماعی محقق می‌شود که نیازهای همه را به صورت حداقلی تامین کند. وی سپس به نظریه «دستمزد و کار» اشاره و تشریح کرد: بر طبق این نظریه هر کس بیشتر کار کند، پول بیشتری می‌گیرد. حال باید دید این تفاوت و دامنه چگونه باید باشد که به معلمی که کمتر از استاد حقوق می‌گیرد، احساس استثمار شدن دست ندهد».

وی افول سرمایه اجتماعی را به ناتوانی در پیشبرد عملکرد پروژه‌های جمعی نسبت داد و اظهار کرد: «در چنین شرایطی عملکرد اقتصادی ضعیف می‌شود. افول سرمایه اجتماعی بر سرمایه انسانی اثر می‌گذارد و آن نیز به نوبه خود به افول سرمایه فیزیکی و عملکرد اقتصادی منجر می‌شود. در چنین شرایطی فرار مغزها به خاطر نبود تخصص‌گرایی و شایسته‌سالاری اتفاق می‌افتد».

وی ذیل بحث قواعد و رویه‌های نظام حکمرانی به تودرتویی نهادی اشاره و تشریح کرد: «عوارض این موضوع موازی‌کاری زیاد و اتلاف منابع است. در چنین وضعیتی پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری ضعیف شده، دور زدن قوانین و بی‌ثباتی اتفاق می‌افتد».

دینی ترکمانی مسائل فوق را نیازمند اصلاحات نهادی در ساختار سیاست دانست و گفت: «لازم است که تعیین تکلیف نهادی صورت بگیرد؛ در غیر این صورت نظارت و کنترل سخت شده و اجرایی شدن تصمیمات مراکز قدرت، که دچار پراکندگی نیز هستند، با مشکل مواجه می‌شود. وی نظام نهادی و حکمرانی را تامین‌کننده عامل اساسی به نام «ظرفیت جذب» و مولفه‌های آن را سرمایه انسانی، مهارت‌های مدیریتی، مدیریت سرمایه، همکاری‌های منطقه‌ای و جهانی نام برد و تاکید کرد: کدهای ذهنی تعیین‌کننده که از نظام نهادی و حکمرانی صادر می‌شود، نظام انگیزشی در جامعه را شکل داده و اساساً اصول اخلاق اجتماعی است که مشروعیت سیاسی ضربه می‌زند».

عضو هیئت علمی مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی در پایان لزوم مطالبه‌خواهی اجتماعی افراد را یادآور شد و گفت: عوامل محیطی و اتمسفر حاکم بر جامعه باید اصلاح شود. قواعد و ساز و کار تعیین‌کننده رفتار ما اگر تغییر نکند، محل تنش و مناظره بیشتر می‌شود».

در پایان این دوره از مدرسه تابستانی به هر یک از شرکت‌کنندگان گواهی نامه معتبر اعطا شد.

گزارش دومین همایش «زنان ومهاجرت» با محوریت رمان مهاجرت زنان افغانستان

گروه پژوهشی مطالعات زنان پژوهشکده مطالعات اجتماعی با همکاری دانشگاه الزهراء، دومین همایش از سلسله همایش های بین المللی «زنان ومهاجرت» را با محوریت: رمان مهاجرت زنان افغانستان را برگزار کرد.

در این همایش ۲۰ تیرماه ۱۳۹۷ در پژوهشگاه علوم انسانی برگزار شد، دکتر سرو رسا رفیع زاده، دکتر نسرین فقیه ملک مرزبان، زهرا محمود آبادی، مینو لعل روشن، زهرا نوری، تینا محمد حسینی و ریحانه بیانی به سخنرانی پرداختند.

این نشست در دو پنل پیوسته برگزار شد که در پنل نخست، ابتدا زهرا محمودآبادی پژوهشگر و دانشجوی دکترای جامعه شناسی در «نگاهی به آثار نویسندگان زن مهاجر افغانستانی» به طبقه‌بندی و بررسی آثار چهل نویسنده افغانستانی پرداخت که محمدحسین محمدی در کتابی با نام «داستان زنان افغانستان» چاپ و گردآوری کرده است.

مبنای این تقسیم‌بندی اغلب محل تولد نویسندگان بود. کسانی که در داخل افغانستان متولد شده‌اند و سپس به کشوری دیگری کوچ کرده‌اند؛ و کسانی که فرزندان مهاجران بوده‌اند. نکته دیگر مربوط به پیوند این نویسندگان با وطن اصلی خود یعنی افغانستان است که برخی اصولاً گذشته‌ای در افغانستان ندارند و هرگز در این کشور زندگی نکرده‌اند و برخی این شانس را داشته‌اند که برای همیشه یا به صورت موقت زندگی در وطن را تجربه کنند. از سوی دیگر و با توجه به اینکه تمامی این زنان آثار داستانی خود را به زبان فارسی نوشته‌اند، مقصد مهاجرت شان بیشتر ایران، پاکستان یا کشورهای اروپایی بوده است.

آخرین نکته در این پژوهش، غلبه داستان کوتاه بر رمان در ادبیات داستانی زنان افغانستان است که می‌تواند تا حد زیادی گویای شرایط روحی این نویسندگان باشد. طبیعتاً نزدیکی داستان کوتاه به شعر و فقدان شرایط مساعد برای خلق جهانی روایت‌گر در رمان، بیشتر این زنان را به نوشتن داستان کوتاه سوق داده است.

دکتر سرو رسا رفیع زاده عضو هیأت علمی دانشگاه رنا کابل - افغانستان، «به بازنمایی مهاجرت در ادبیات داستانی زنان افغانستان» پرداخت. رفیع زاده توضیح داد: ادبیات داستانی افغانستان به عنوان بخشی از پیکره معاصر فارسی، سزاوار مطالعه و پژوهش جدی است. داستان نویسی زنان افغانستان توانسته در جامعه به شدت مردسالار، کم‌کم جایگاه خود را در ادبیات این کشور تثبیت کند. در ادبیات داستانی افغانستان مضامین عمده‌ای که تجربه زیسته نویسندگان زن افغانستان را بازنمایی می‌کند؛ جنگ، مشکلات پس از آن، غربت و آوارگی است.

سخنران بعدی مراسم مینولعل روشن، دانش‌آموخته فلسفه از کشور آلمان بود که مدتی به عنوان مترجم زنان افغانستانی در اردوگاه‌های آلمان با اداره مهاجرت این کشور همکاری کرده است. وی در سخنرانی خود با عنوان «شاهدی بر مصائب مهاجران افغانستانی» گفت: مهاجران افغان در مسیر گریز از جنگ و ناامنی و فقر و بی‌سوادی به اروپا می‌رسند. این زنان هر روز با مشکلاتی از قبیل ترس و دلهره اخراج از سوی دولت آلمان و آینده نامعلوم بازگشت، کابوس‌های جنگ و تجاوز، کنار آمدن با جامعه‌ای با زبان، فرهنگ و دین بیگانه و پذیرفته شدن در آن، دست و پنجه نرم می‌کنند. پیچیدگی‌های ادغام در جامعه‌ای توسعه یافته و انتظارات این جامعه از نقش زنان در تقابل با وضعیت نابسامان آموزشی زنان افغان و موانع موجود بر سر راه آموزش آنها، به تنش‌ها و معضلاتی می‌انجامد که از نگاه فعالان اجتماعی قابل تأمل و بررسی است.

در ادامه، زهرا نوری نویسنده افغانستانی، درباره «ادبیات مهاجرت افغانستان در ایران» توضیحاتی داد. به اعتقاد وی ادبیات مهاجرت افغانستان در ایران قوی‌تر و تاثیرگذارتر از کشورهای دیگر بوده است. وی با بیان تجربه شخصی خود در نویسندگی ابراز داشت که قائل به مرزبندی جنسیتی در تولید ادبیات نیست و ورود زنان به ساحت ادبیات داستانی توانسته است موضوعات مغفولی را که در پستوی خانه‌ها پنهان مانده با احساسی زنانه بر ملا کند.

پنل دوم این همایش با سخنرانی دکتر نسرین فقیه ملک مرزبان عضو هیات علمی گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه الزهرا با موضوع؛ «میراث ادبی و مفهوم قدرت در دنیای مدرن» آغاز شد.

تأکید ملک مرزبان بر موضوع هویت‌یابی از طریق احیای میراث غنی ادبیات و فرهنگ فارسی با خوانشی امروز بود چرا که امروزه «قدرت» از جمله مفاهیمی است که بر مبنای آن بسیاری از روابط میان گفتمان و جامعه سامان می‌گیرد. وی به نظریه وندایک درباره نقش اعمال قدرت در گروه‌ها و نهادهای قدرتمند جامعه اشاره کرد که به جای اعمال زور جسمانی و اوامر و درخواست‌های مستقیم می‌توانند اذهان را به گونه‌ای شکل دهند که آنها آزادانه و با رضایت کامل، آن گونه که نهاد صاحب قدرت می‌خواهد عمل کنند. بر این اساس، میراث ادبی، به ویژه آنچه از ادبیات فارسی باقی مانده است، چونان گنجینه‌ای گرانبها از مفاهیم ارزشمند در شکل دادن هویت انسانی و اجتماعی، در این روزگار می‌تواند مدرسانی برای هویت‌سازی و استقلال و شناخت خویشتن و جهان اطراف باشد.

تینا محمدحسینی دیگر نویسنده افغانستانی بود که سخنانش را با موضوع؛ «روند ادبیات داستانی نویسندگان زن در هرات» آغاز کرد و گفت: ادبیات داستانی در افغانستان پیشینه‌ای تقریباً ۹۰ ساله دارد و روند کلی داستان در افغانستان ارتباط نزدیکی با اوضاع سیاسی و اجتماعی و جنگ‌های داخلی و خارجی افغانستان دارد. زنان همواره از زمانی که در گوش فرزندان‌شان لالایی خوانده‌اند، روایت زندگی را زمزمه کرده‌اند و آغازگر روایت و روایت‌گری هستند. اولین زن داستان نویس ماگه رحمانی است که در سال ۱۳۲۷ خورشیدی با داستان «دوست بدبخت» نام خود را به عنوان اولین زن نویسنده مطرح کرد. داستان‌های وی نگاهی تربیتی به موضوع آموزش و پرورش زنان و دختران دارد. محمدحسینی به نام‌های دیگری نظیر رقیه ابوبکر اشاره کرد و بخشی را هم به بیان تجربه خود در نویسندگی اختصاص داد.

گفتار پایانی این نشست را ریحانه بیانی نویسنده افغانستانی، درباره موضوع «شهزادان مهاجر» عرضه کرد. بیانی گفت: زنان داخل افغانستان در ادبیات داستانی بسیار کم رنگ ظاهر شده‌اند. چه در جایگاه نویسنده و چه به عنوان شخصیت‌های داستان. شاید بتوان گفت، در جامعه‌ای که زنان به حاشیه رانده شده و نادیده گرفته می‌شوند، چگونه می‌توان انتظار داشت که در جهان داستان به شکلی منطقی و همه‌جانبه مرکز توجه قرار بگیرد. استبداد و بی‌ثباتی سیاسی، فقر اقتصادی و فرهنگی و نابسامانی‌های ناشی از جنگ و ناامنی که در یک قرن گذشته مردم افغانستان را درگیر خود کرده، مانع رونق و پیشرفت ادبیات و داستان نویسی بوده است.

جلسه دیدار ماهانه (شهریور ماه) اعضای محترم هیئت علمی با هیئت محترم رئیسه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دیدار ماهانه (شهریور ماه) اعضای هیئت علمی با هیئت رئیسه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی روز ۱۲ شهریور ۹۷ در سالن حکمت برگزار شد.

در ابتدای جلسه دکتر ملایی توانی، معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی در خصوص شیوه نامه ساماندهی وظایف پژوهشی اعضای محترم هیئت علمی و اصلاح فرایندها توضیحاتی ارائه کرد. وی سخنان خود را با موضوع؛ «شیوه نامه ساماندهی وظایف پژوهشی اعضای محترم هیئت علمی و اصلاح فرایندها» آغاز کرد و درباره روند و چرخه تأیید و انجام طرح‌های پژوهشی توضیحاتی داد تا پژوهش‌ها با اتلاف زمان کمتری صورت پذیرند.

سپس دکتر علیدوستی، رئیس پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) و دکتر رسولی درباره راهکارهای افزایش ضریب تأثیرگذاری فعالیت‌های علمی نکاتی را یادآور شدند. دکتر رسولی درباره افزایش ضریب تأثیرگذاری پژوهش و پژوهشگران سخنرانی کرد و هدف خود را از این بحث و ارائه پاورپوینت، گریزی به حوزه علم سنجی و کتاب سنجی و دیگری ارائه راهکارهایی برای افزایش مشاهده‌پذیری برای منجر شدن به تأثیرگذاری و در نهایت ابزارهایی که برای پایش مشاهده‌پذیری و تأثیر ایجاد شده و توسعه پیدا کرده اند، اعلام کرد. دکتر ایشانی، مسئول دفتر کرسی‌های مناظره نیز گواهی کرسی‌های مناظره، نقد، نظریه پردازی و آزاداندیشی را به برگزارکنندگان و شرکت‌کنندگان در کرسی تقدیم کرد.

در ادامه جلسه دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، گفت: با توجه به اینکه ما در آغاز برنامه دوم توسعه پژوهشگاه قرار داریم از همه علاقمندان دعوت می‌شود تا یک جلسه فوق العاده راهبردی در پژوهشگاه با حضور دکتر رسولی، مدیریت فناوری و اطلاعات پژوهشگاه، مدیریت نشریات و اعضای شورای راهبردی، همچنین اعضای محترم هیئت علمی علاقمند در این حوزه تشکیل شود، تا با حضور و همراهی یکدیگر در صدد ایجاد تسهیلاتی ویژه در حوزه علوم انسانی باشیم و این کار را به صورت یک اقدام عملی انجام دهیم.

انتصاب

دکتر قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، طی احکامی
دکتر محمود کریمی علوی را به سمت «معاون فرهنگی و اجتماعی»؛
دکتر عبدا... قنبرلو را به سمت «مدیر تحصیلات تکمیلی»؛
دکتر عباس خلجی را به سمت «مدیر کارگروه علوم انسانی، نیازها، مسائل و چالش‌های جامعه»؛
دکتر نیره دلیر را به سمت «مدیر گروه پژوهشی تاریخ سیاسی ایران»؛
دکتر غلامحسین مقدم حیدری را به سمت «مدیر گروه پژوهشی تاریخ علم و تمدن اسلامی»
دکتر مهدی بنایی جهرمی را به سمت «مدیر گروه پژوهشی تاریخ تمدن غرب»؛
ناصر زعفرانچی زاده مقدم را به «سمت مشاور معاون اداری و مالی و مدیریت منابع»؛
دکتر محمدرضا موحدی را به‌عنوان «رئیس گروه زبان و ادبیات فارسی شورای بررسی متون علوم
انسانی»؛
دکتر مریم عاملی رضایی را به عنوان «رئیس مرکز اسناد آسیا»؛
دکتر عبدالرحمن حسنی فر را به «ریاست کمیته منتخب پژوهشکده تاریخ و مرکز اسناد آسیا در هیأت
ممیزه»؛
دکتر مصطفی عاصی را به «ریاست کمیته منتخب پژوهشکده زبانشناسی در هیأت ممیزه»؛
دکتر حمید تنکابنی را به «ریاست کمیته منتخب پژوهشکده های مطالعات اجتماعی و اخلاق و تربیت
و مطالعات تطبیقی اقتصاد و مدیریت و مطالعات فرهنگی و ارتباطات در هیأت ممیزه»؛
دکتر یوسف محمدنژاد عالی زمینی را به «ریاست کمیته منتخب پژوهشکده ادبیات در هیأت ممیزه»؛
دکتر فرزانه گشتاسب را به‌عنوان «دبیر کمیته منتخب پژوهشکده زبان شناسی در هیأت ممیزه»؛
دکتر سالار کسرایبی را به‌عنوان «دبیر کمیته منتخب پژوهشکده های مطالعات اجتماعی، اخلاق و
تربیت، مطالعات تطبیقی اقتصاد و مدیریت و مطالعات فرهنگی و ارتباطات در هیأت ممیزه»؛
دکتر مهدی معین زاده را به عنوان «دبیر کمیته منتخب پژوهشکده های اندیشه سیاسی، انقلاب و تمدن
اسلامی، حکمت معاصر و ... در هیأت ممیزه»؛
دکتر مریم شریف‌نسب را به عنوان «دبیر کمیته منتخب پژوهشکده ادبیات در هیأت ممیزه»؛
دکتر سیدمحمد رحیم ربانی‌زاده را به عنوان «دبیر کمیته منتخب پژوهشکده تاریخ و مرکز اسناد
فرهنگی آسیا در هیأت ممیزه» منصوب کرد.

گزارش تصویری:

جشن تقدیر از فرزندان ممتاز همکاران

چهارمین همایش ملی میثاق علوی

پایبندی اعضای خانواده به رعایت حقوق متقابل و نقش آن در تحقق سبک زندگی اسلامی

<p>شرایط ارسال آثار</p> <p>تأکید بر بهره گیری از منابع متنوع با محوریت متون اسلامی (قرآن، نهج البلاغه، صحیفه سجاده و...)</p> <p>رعایت معیارهای ساختاری مقاله شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> • صفحه عنوان: لازم است عنوان مقاله (کتابه، گویا و بیان کننده محتوای مقاله) و مشخصات نویسنده مقاله همراه با رتبه علمی و مدرک تحصیلی همراه با آدرس الکترونیکی در آن ذکر شود. • چکیده: در حدود ۱۰۰ تا ۱۵۰ کلمه به زبان فارسی (تقریباً معادل ۱۰۰ کلمه) که آینه تعارفاً و فشرده‌ای بحث می‌باشد. کلمات «ها»، «ها»، «ها» تا ۶ کلمه و اینها کلمه نقش نمایه و فهرست به منظور سهولت در جستجوی الکترونیکی. • مقدمه و طرح مسأله: بیان کننده مسأله تحقیق، روش تحقیق، ضرورت و اهداف آن. • بدنه اصلی مقاله: با رعایت امانت در کلیه ارجاعات. • نتیجه گیری: جمع بندی مطالب و ارائه بازخورد کاملی از پژوهش. • فهرست منابع <p>حجم آثار: حداقل ۱۰ الی ۱۵ صفحه. هر صفحه ۲۵۰ کلمه</p>		<p>سرفصل های موضوعی</p> <p>۱. مبانی حقوق متقابل اعضای خانواده در جهت تحقق حیات طیبه از منظر قرآن، نهج البلاغه و صحیفه سجاده.</p> <p>۲. دغدغه مختلف حقوق متقابل اعضای خانواده (فقهی - حقوقی-اخلاقی-اجتماعی و...)</p> <p>۳. پایبندی همسران به حقوق متقابل (ریاضت ها، راهبردها و راهکارها)</p> <ul style="list-style-type: none"> • معاشرت به معروف • امنیت و آرامش • طهارت و طلب بودن زندگی • خردمندی شخصی همسران • استقلال اقتصادی • حضور اجتماعی و فضای مجازی • ... <p>۴. حقوق متقابل والدین و فرزندان در تحقق حیات طیبه (ریاضت ها، راهبردها و راهکارها)</p> <ul style="list-style-type: none"> • اطاعت و احترام
<p>ارسال مقاله باید به صورت فایل (word) و (pdf) برای متون فارسی از فونت (B Nazam) یا برای متن عربی از فونت (B Bait) استفاده گردد. مقالات ارسال شده برگشت داده نمی‌شود.</p> <p>نوع آثار:</p> <p>الف) مقاله</p> <p>ب) طرحی کامل، وپ سایت در موضوع "ترویج پایبندی به حقوق متقابل اعضای خانواده"</p> <p>ج) ارائه شیوه های عملی ترویج پایبندی به حقوق متقابل اعضای خانواده در قالب: طرحی محتوایی، کارگاه آموزشی و...</p> <p>مهلت ارسال آثار: ۳۰ آذرماه ۱۳۹۷</p>		<ul style="list-style-type: none"> • امنیت و حمایت • نظارت و مراقبت • آموزش و مشاوره • رشد همه جانبه (جسمانی، عاطفی، عقلانی و...) • ... <p>۵. تشابهات ها و تفاوت های حقوقی و اخلاقی اعضای خانواده</p> <ul style="list-style-type: none"> • روح و زوجه • فرزند، فرزند همسر؛ فرزند رضاعی؛ فرزند خوانده • خواهران و برادران • ۷. حقوق متقابل فرزندان با یکدیگر در تحقق حیات طیبه (ریاضت ها، راهبردها و راهکارها) • ۸. رابطه پایبندی حقوق متقابل اعضای خانواده با ارتقای سبک زندگی اسلامی • ۹. آثار پایبندی حقوق متقابل اعضای خانواده • بهداشت روانی • کاهش معضلات اجتماعی • حیات طیبه

www.wjw.com.cn

زمان برگزاری همایش: چهارشنبه ۱۵ اسفند ماه ۱۳۹۷ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی - سالن حکمت شماره تماس: ۸۸۷۶۸۸۰
 شماره تماس: ۸۸۵۳۱۶۴۰۱ آدرس پست الکترونیکی: ihcs@wji.ac.ir
 آدرس دبیرخانه: تهران، خیابان دکتر علی شریعتی، بالاتر از چهارراه شهید قدوسی، خیابان شهید محبی، پلاک ۳
 در روز برگزاری همایش از یوژیدگان نهایی، تقدیر خواهد شد.

مدیر مسئول: سید محسن علوی پور
سردبیر: حوریه احدی
هیأت تحریریه: محسن باباخانی، شهرام اصغری و سعیده زندگی
 ravabet1@ihcs.ac.ir
 www.ihcs.ac.ir
کانال سروش: @pajoheshgah